

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
"DR. FRANC SUŠNIK"
NA GRADU 1

LETO X
POŠTN

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

št. 12/194

viharnik

GLASILO GOZDNEGA GOSPODARSTVA SLOVENJ GRADEC P.O.

VZDRŽEVANJE GOZDNIH CEST NA KOROŠKEM

Za omrežje gozdnih cest na področju koroškega GGO je značilna nadpovprečna gostota glede na Slovenijo. Imamo jih okoli 1900 km. Izreden je njihov javni pomen in pa nadpovprečni vzdrževalni stroški. Tako je naše območje tudi najbolj občutilo neurejeno financiranje vzdrževanja v zadnjih letih, ko se je stari sistem preko gozdnih gospodarstev porušil.

GG Slovenj Gradec je namenjal 3% prodajne vrednosti m³ za novogradnje gozdnih cest in ostalo (telefon, ...) in 5% za redno vzdrževanje. Republiški proračun pa je zagotovil samo petino nekdanjih sredstev za vzdrževanje in nič za novogradnje.

S sprejetjem novega Zakona o gozdovih v letu 1993 in uredb o sofinanciranju vlaganj v gozdove ter pristojbini za vzdrževanje gozdnih cest v letošnjem letu se gozdnim cestam obetajo boljši časi.

Zakon o gozdovih opredeljuje Zavod za gozdove Slovenije, ki je pričel z delovanjem maja letos kot strokovnega nosilca načrtovanja, nadzora in prevzema vzdrževanja in novogradenj gozdnih prometnic. Te naloge Zavod izvaja v okviru rednega dela revirnih gozdarjev in Odseka za gozdne prometnice in tehnologijo na območnih enotah.

Sredstva za vzdrževanje gozdnih cest po zakonu zagotavljajo Republika Slovenija in lokalne skupnosti iz lastnih sredstev in pristojbine za vzdrževanje gozdnih cest, ki jo plačujejo lastniki gozdov.

Pristojbina, ki jo plačujejo lastniki gozdov v višini 6.9% katastrskega dohodka, se zbira na prehodnem računu na nivoju republike in se nato po

ključu glede na dolžino cest in rabo deli na občine. Tako koroške občine pridobijo 25% v Sloveniji zbranih sredstev.

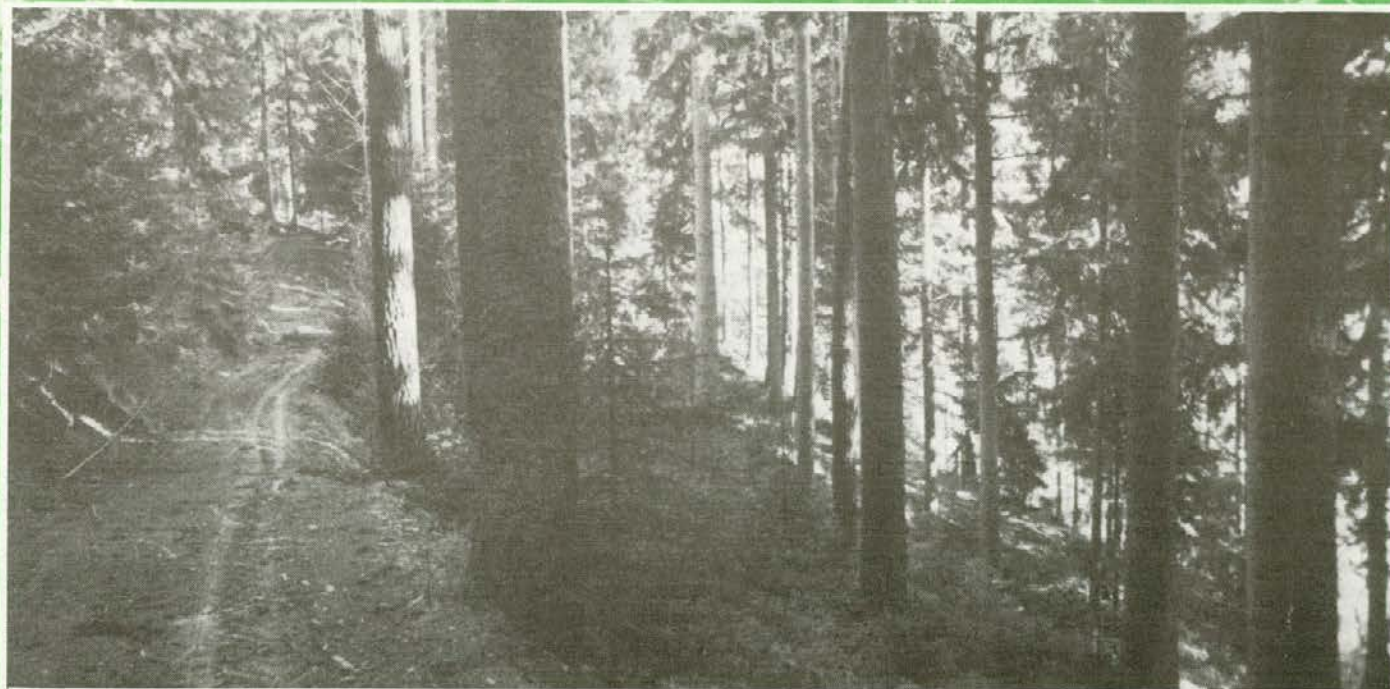
Zimsko vzdrževanje gozdnih cest bomo v letošnji zimi organizirali na enak način in v obsegu kot prejšnja leta. Po dogovoru z Izvršnimi sveti koroških občin so v ta namen rezervirana sredstva iz pristojbine za vzdrževanje in delno lastna sredstva občin. Pri tem bi prosil uporabnike cest za strpnost, saj smo morali zaradi omejenih strojnih kapacitet in finančnih sredstev pluzenje gozdnih cest razdeliti na več prioritetenih razredov.

Za leto 1995 smo pripravili programe vzdrževanja po novih lokalnih skupnostih, na osnovi katerih bodo na javnem razpisu izbrani najugodnejši izvajalci. Operativni programi se bodo glede na prilive usklajevali na svetih novih občin tako, da bodo lahko tudi občani preko svojih predstavnikov v svetih vlivali na vzdrževanje in spremljali porabo sredstev.

Poseben problem je odmera gozdnih cest. Zaradi izredno velikih stroškov odmere (ca. 25.000 DEM/km) je po Zakonu o gozdovih Zavod za gozdove Slovenije zavezan, da pripravi okvirne površine, ki jih zasedajo gozdne ceste (povprečna širina ca. 8 m). Na osnovi teh podatkov po parcelah bodo davčne uprave znižale osnovo za odmero davka. Podatke bomo zbrali v letu 1995.

Kljub nezadostnemu financiranju in težavam s spomladansko odjugo, smo z dobrim sodelovanjem z lastniki gozdov, Izvršnimi sveti občin in izvajalcem Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec v letu 1994 uspeli zagotoviti zadovoljivo kvaliteto vozišč gozdnih cest.

Hinko Andrejč

"HOJKOV" KOŠEK

December je predpraznični čas. Veliko običajev, šeg, vraž in pripovedk je vključenih v čas pred Božičem in Novim letom. Nekatere je v naše kraje zanesla krščanska vera, drugi so se v spremenjeni obliki ohranili še iz poganskih časov.

Drevo je zelo pomemben in skorajda nepogrešljiv element tega praznovanja. V različnih obdobjih je bilo različno poimenovano. V novejšem času, predvsem kot novoletna jelka, smreka, božično drevo in še kaj.

Prof. Niko Kuret je v svoji knjigi Praznično leto Slovencev nastanek prazničnega drevesa podrobno opisal. Obstajata dve različni prvotni obliki, ki sta značilnost predvsem nordijskega in germanskega področja, katerega sestavni del smo bili Slovenci kar dobršen del naše zgodovine.

Prva oblika je zimzeleno drevo brez okrasja in luči in druga je s svečkami okrašeno drevo. Prav gotovo je zimzeleno drevo prvotnejše, saj nekako sledi predstavi o drevesu življenja. Ta simbolika je zelo stara in jo zasledimo pri vseh civilizacijah. Prvo poročilo o zimzelenem drevesu, pušpanovem steblo, okrašeno s svečkami, pa sega šele v 2. polovico 17. stoletja. Prihaja z dvora v Hannoveru, se pravi s protestantskega severa. Na Kranjskem do 1. polovice 18. stoletja o božičnem drevesu niso vedeli ničesar, na kmetih pa je bilo do 1. svetovne vojne popolnoma neznano.

Veliko bolj poznana in v navadi je bila smrečica, ki je ob Božiču morala viseti v bogovem kotu. Pa ne samo tam. Po različnih slovenskih pokrajinah so jo obešali na vrt na plot, pod strop v hiši, z vrhom navzgor ali navzdol.

Majhna smrečica v kotu, "hojkov" košek, lahko tudi okrašena s svečkami in pisanim papirjem, pa je bila sploh navada v naših krajih. Če je ni bilo, so pritrtili vsaj veliko smrekovo vejo.

Vse te različice so se dandanes ponekod celo ohranile, večinoma pa prenesle v božično drevo in novoletno jelko, ki sta postali pomemben del praznične folklore.

Komercialno gledano imamo na voljo kar pestro izbiro. Od tistih naravnih, ki se nam ponujajo same v gozdu, do tistih, ki jih lahko kupimo

posajane v lončkih, pa do vseh mogočih plastičnih stvaritev. Slednjim je skupno predvsem to, da so uporabne več let, da ne povzročajo neprijetnega odpadanja iglic in kot so nekateri trdno prepričani, ne uničujejo narave.

Pri nas na podeželju so prav gotovo naravne smrečice najpogostejše. Skrbni gospodarji si že kar kakšen teden pred Božičem ogledajo v svojem gozdu primerno drevo. Pri tem pazijo, da v gozdu ne naredijo preveč škode, pa tudi na to, da ima izbrano drevo lepo obliko in ni enostransko preveč oskubljeno. Nekateri jih ob negovalnih delih v gozdu posekajo več in jih namenijo za prodajo. Te lahko, opremljene z nalepko, ki dokazujejo njihov izvor, kupimo na tržnicah in drugih za to določenih prodajnih mestih.

V zadnjem času se precej uveljavlja tudi smrečica, posajana v lončku. Prav gotovo zelo primeren in okolju prijazen način. Z njimi vam z veseljem postrežejo v večjih drevnicah in cvetličarnah.

Kljub vsem različnim možnostim pa obstaja tudi grob, brezvesten način sekanja novoletnih dreves. Edini cilj je dobiti čimbolj visoko in lepo drevo. Za takim hotenjem ostajajo visoki štrclji, razmetane in polomljene veje v gozdu, včasih pa kar ob zelenicah ali v parku. Zunanji blišč je edino zadovoljstvo takega početja.

Zato je namen tega sestavka, da opozori na vsebino, ki pritiče drevesu v teh praznikih. Ker je bilo v mrzli zimi simbol življenja našim prednikom, jih je tudi povezovalo in hkrati opozarjalo, da so tako kot narava ranljivi tudi oni sami.

Poskusite tudi vi ob iskanju božičnega ali novoletnega drevesa povezati to s prijetnim družinskim dogodkom. Če ne veste kam, vprašajte revirnega gozdarja. Z veseljem vam bo pomagal.

Če ga boste iskali v gozdu, vzamete s seboj otroka, vnuka. Tudi v drevnico ali cvetličarno ga vzemite s seboj. Mogoče boste skupaj odkrili kakšno prijetno zanimivost. Z lepo besedo in vzgledom mu boste vtisnili v spomin veliko več kot kasneje vse razlage in prepovedi.

Pa prijetne praznike vam želim!

Ljudmila Medved

GOSPODARJENJE

EKSKURZIJA SLOVENSkih GOJITELJEV GOZDOV NA SLOVAŠKO IN AVSTRIJO

Znano je načelo, da se morajo strokovni dosežki stalno preverjati; najslabše je, da se zapreš vase in postaneš samozadosten.

Oddelek za gojenje gozdov pri Zavodu za gozdove Slovenije je zaprosil prof. dr. Sonjo Horvat-Marolt za organizacijo strokovne ekskurzije na Slovaško in v Avstrijo. Ta je bila izpeljana v prvi polovici meseca novembra ob pretežno deževnem vremenu.

Skupina vodij odsekov za gojenje in varstvo gozdov iz vseh območnih enot, na čelu z vodnjem oddelka za gojenje pri CE Zavoda za gozdove ter njegovega pomočnika, je začela strokovno ekskurzijo v ZVOLENU na Slovaškem. To je manjše univerzitetno mesto v osrednji Slovaški, ki ima fakulteto za gozdarstvo, lesarstvo in ekologijo. Vodstvo ekskurzije sta prevzela ugledna profesorja fakultete za gozdarstvo: prof. dr. Štefan Korpel ter prof. dr. Ladislav Pavle.

Predstavila sta nam pragozda Badin in Dobroč, drugi izločen že leta 1913, prvi nekaj let kasneje, kjer že več desetletij spremljajo razvojna stanja teh pragozdov in odkrivajo vedno nove naravne zakonitosti, katere zelo koristijo tudi pri delu gozdarjev v gospodarskih gozdovih. Žal slovaški gozdarji pri svojem praktičnem delu te zakonitosti premalo upoštevajo. To smo spoznali na fakultetnem posestvu blizu Zvolena, kjer so na silo hoteli v čiste bukove sestoje vnesti do 30% iglavcev; to delo je drago, potrebno je sajenje in zaščita iglavcev (-sm, je, ma) - ob vitalni bukvi in velikemu številu divjadi pa imajo te drevesne vrste malo možnosti za preživetje. Dobro pa smo videli sestavljeno nego v mešanih gozdovih hrasta in bukve, kjer z učinkovitimi ukrepi redčenja podpirajo izbrana drevesa hrasta in bukve.

Na gozdni upravi ČRNI BALOG smo spoznali vso problematiko dela na terenu. Glavne ugotovitve so: gozdovi so močno zasmrečeni, zato so pogoste katastrofe (snegolomi, vetroolomi); pri gojenju gozdov je najvažnejši ukrep sajenje in obžetev sadik ter varstvo sadik pred divjadjo; Sodobnih ukrepov (nege mladja, gošče, letvenjaka) nismo opazili; Gozdarji se veliko ukvarjajo tudi z lovom, zato je velikost revirja sorazmerno majhna - 600 ha.

Gozdarska politika ima za cilj, da se 40% gozdov sprivatizira (postane last posameznikov ali agrarnih skupnosti), vendar še iščejo poti in načine za gospodarjenje s temi gozdovi.

Verjetno ni bilo samo deževno vreme vzrok, da smo dobili zelo turbno sliko slovaškega podeželja. Imeli smo občutek, da kmetov in kmetij ni. Videli smo skromne hiše brez večji gospodarskih poslopij; verjetno imajo samo ohišnice, kjer lahko prerediti po eno ali dve govedi. Ostalo polje pa je v velikih kompleksih, na katerih gospodarijo agrokombinati oz. državna posestva. Močno je bila prisotna tudi težka industrija železarstvo, veliko manj pa je bilo videti manjših predelovalnih obratov.

Petdesetletna prisotnost ruskega socializma bo še dolgo spremljala življenje na Slovaškem.

Drugi del ekskurzije smo izvedli v Avstriji na državni gozdni upravi WIESELBURG.

Prof. dr. Hans-Peter Lang, vodja gozdne uprave, nam je predstavil svoj pristop k premeni smrekovih sestojev na nesmekovih rastiščih v gozdove listavcev z večjim deležem hrasta doba.

Čiste smrekove sestoje na rahlo valovitem nižinskem predelu južno od Donave pri Petzenkirchenu so v zadnjih treh desetletjih neusmiljeno podirali vetrovi. Te ogolele površine so začeli

obnavljati s hrastom dobom in belim gabrom. Mestoma so dosegli zelo dobre rezultate, lepa hrastova debla s polnilnim slojem gabra. Drugje so rezultati slabši; pokazala se je pomembnost provenience semena hrasta, iz katerega so vzgajali sadike za obnovo. Delali so različne eksperimente z gostoto saditve, velikostjo sadik, pripravo tal za sajenje (odstranitev panjev) in si pridobili dragocene izkušnje. Povprečna cena zasaditve 1 ha hrasta in gabra z osnovno nego in zaščito z mrežo znese 130.000 ATS. Ob razgovoru z dr. LANGOM smo spoznali, da je tudi v Avstriji že močno prisotna ideja o sonaravnem gospodarjenju z gozdom. Zagovorniki golosekov, monokultur in umetne obnove niso več v večini, vse večji vpliv ima tudi javnost na čelu z naravovarstveniki. Zato tudi centralna gozdna drevnica za avstrijske državne gozdove proizvaja manj sadik kot pred leti (danes 5 milijonov letno, prej 11 milijonov sadik), od teh pa kar polovico sadik listavcev.

Kar je še posebno padlo v oči v tej centralni drevnici, pa je red, pedantnost in doslednost - v semenarni, skladišču semena, kot v sami drevnici. Dosledno se spremlja provenienca - od luščenja semena, do shranjevanja, setve in priprave sadik za odpremo. Ugotovljen uspeh pogozdovanja je 98%.

Prav bi bilo, da njihovo doslednost in pedantnost pri delu v gozdu prenesemo tudi v našo prakso.

Čeprav vreme v Avstriji ni bilo boljše, kot smo ga imeli na Slovaškem, pa so splošni vtisi iz Avstrije neprimerno boljše kot iz Slovaške. Urejene hiše, skrbno obdelana polja, okusno urejen vaški penzion s prijazno gostilničarko in dobro postrežbo so močno vplivali na naše dobro počutje. Za ogled deževnega Dunaja pa je zmanjkalo časa in volje.

Tone Modic

Zaščita s kemocolom in lastno izdelana priprava za mazanje ... Foto: Ivan Lekše

DOMA IZDELANA PRIPRAVA

Gozdovi Mislinjskega Pohorja so na poti spreminjanja v naraven gospodarski gozd izpostavljeni mnogim nevarnostim. Čeprav so gozdovi zaradi mnogih ukrepov in posegov postali stabilnejši in odpornejši proti vetrolomom in snegolomom, jih le-ti še velikokrat poškodujejo. Tako je letošnji pozni sneg posebno prizadel mlajše smrekove nasade. Zaradi snegolomov in vetrolomov smo morali v gospodarski enoti Mislinja posekati skoraj 3.000 m³ lesa.

Škodo v nasadih smreke in bukve pa ne povzročajo samo snegolomi in vetrolomi, pač pa dela na teh nasadih škodo tudi divjad z objedanjem, predvsem gams in jelen. Zaščita proti tej nadlogi je: ograjevanje (žična mreža), zaščita s tulci in kemični premazi vršičkov. Za slednjo se uporablja premaz kemacol, izdelan tako, da z vonjem odganja divjad in je biološko neoporečen. Za nanašanje sredstva na vršičke smreke ali bukve smo uporabljali različna sredstva. Letos smo na osnovi angleških prospektov izdelali doma posebno pripravo za nanašanje sredstva. Kako to izgleda, prikazuje fotografija.

S tem sredstvom smo dosegli tudi večji učinek!

Ivan Lekše

vesele božične praznike in srečno novo leto 1995

ŽELI

VODSTVO GOZDNEGA GOSPODARSTVA
SLOVENJ GRADEC
IN UREDNIŠTVO VIHARNIKA

GOZD

Gozd ni naš dom. Je dom rastlin in živali, ki živijo v njem.

Kadarkoli se sprehajam po gozdu, se tega zavedam, da sem gost v gozdu. Nimam nobene pravice kaliti miru in spokojnosti ter sožitja prebivalcev gozda.

Če se resnično zavedam, da sem v gozozdru gost, lahko užijem vso bogastvo in veličino gozda. Poslušam lahko šepet dreves, šepetanje rastlin, podrasti in obzirno gibanje živali med rastlinami.

Janez GAMS, 3.b. razred
OŠ Šmartno pri Slovenj Gradcu

ŽOLNA

Vse redkeje vidimo žolno, ki je zdravnik naših gozdov. Zakaj, smo se vprašali. Po temeljitem razmišljanju smo ugotovili, da je vse manj gnezdišč za to redko ptico.

Odločili smo se, da ji pomagamo. Naredili smo ji gnezdišča iz sušic, ki so zelo podobna naravnim. Na naravoslovnem dnevu smo ta gnezdišča razdelili lastnikom gozdov, da jih bodo postavili v svoje gozdove.

Peter KOTNIK, 3.b. razred
OŠ Šmartno pri Slovenj Gradcu

TA TIŠINA

Šli smo v gozd. Nismo slišali nobenega glasu. Prijel me je občutek, da sem v raju. Bilo je vse polno dreves. Listje, to lepo listje je ležalo kar na tleh. Učiteljica Anica nam je pripovedovala o pomenu gozda.

Bilo je lepo.

Takrat sem spoznala, da je gozd raj. Od tedaj bom vsak dan hodila po gozdu in posedala na štorih.

Alenka KRETIČ, 3.a. razred
OŠ Šmartno pri Slovenj Gradcu

VLOŽITE SVOJE CERTIFIKATE V GOZDNO GOSPODARSTVO

Gozdno gospodarstvo vabi svoje delavce, upokojujence in nekoč zaposlene, da vložite svoje certifikate v Gozdno gospodarstvo in s tem postanete lastniki podjetja in njegovi delničarji.

Certifikate zbiramo na vseh poslovnih enotah, kjer jih lahko oddate tajnicam in na Upravi podjetja v finančnem sektorju.

Zagotavljamo, da bo vrednost vaših delnic pokrita z realnim premoženjem podjetja in da bomo z dobičkom povečali in krepili to vrednost.

Z vašim zaupanjem bomo skupaj zgradili trdno podjetje, od katerega pričakujemo koristi mi in naši otroci.

GG Slovenj Gradec

USPELA PREDSTAVITEV GOZDARSKE ŽIČNICE "MOBIL 2500"

V petek 18. 11. 1994 sta Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, PE Transport in servisi ter Univerza v Mariboru, Tehniška fakulteta - Strojništvo pripravila prikaz dela z gozdarsko žičnico Mobil 2500. Namen predstavitve je bil pokazati Ministrstvu za znanost in tehnologijo, ki je v letu 1992/93 tudi sofinanciralo ta projekt, da je projektna skupina sestavljena iz strokovnjakov v GG Slovenj Gradec ter Tehniške fakultete Maribor uspešno zaključila svoje delo.

Žičnica je bila montirana tako, da je bilo potrebno delati z vlečno in povratno vrvo hkrati. Prikazali smo vse možne načine izvleke gozdnih sortimentov iz težko dostopnega terena, varnost naprave proti preobremenitvam in možnosti uporabe tudi za reševalne akcije v primeru naravnih nesreč.

Koordinator razvojnih programov pri MZT dr. Jože Višintin, dipl.ing., je izrekel vso priznanje našemu skupnemu delu in obljubil tudi nadaljno finančno pomoč pri projektu "Zgibni traktor GT 70 - WOODY", s katerim smo se prijavi na razpis za razvojna finančna sredstva pri MZT za leto 1994/95.

Prepričani smo, da bo projektna skupina uresničila tudi ta projekt v zadovoljstvo nas vseh.

Drago Pogorevc

voda

Mnogo vode je preteklo po naših potokih, rekah in pipah, da smo se gozdarji iz vse Slovenije ponovno srečali v večjem številu, kjer smo izmenjavali strokovna mnenja. Že 1968 leta je bila taka prva prireditve, predzadnja pa leta 1988. Vihrave politične spremembe pa so vplivale tudi na gozdarstvo v naši deželi. Želje nekaterih, da bi razvrednotili preteklo strokovno delo gozdarjev, danes pa zmanjšale pomen gozdarstva v našem življenjskem prostoru, niso uspeli. V nekoliko spremenjeni obleki gozdarjev delujemo v skupnem prostoru še naprej.

In prav 16. gozdarski študijski dnevi v Poljčah pri Begunjah so to dokazali. V mesecu oktobru letos je bila prijetna gorenjska vas pod Karavankami gozdarsko zeleno obarvana.

Mnogi so mislili, da so gozdarje poslali na poklicno preobrazbo in pranje. Saj tako je bilo v preteklosti. Pa ni bilo tako.

Oddelek za gozdarstvo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani je v sodelovanju z Gozdarskim inštitutom Slovenije, Ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo, Ministrstvom za okolje in prostor, Podjetjem za urejanje hudournikov in Vodnogospodarskim inštitutom pripravilo letošnje študijske dneve na temo "Gozd in voda".

Življenjski pomen vode in pomen gozda na vodo, predvsem pa pomanjkanje zdrave pitne vode so prvič združile najrazličnejše strokovne glave, ki so v skupnem prostoru štirideset in več let vsaka za sebe gospodarile z "zlato" tekočino. Pri tem pa so pozabljale, da je voda naravni vir, ne pa last posameznega uporabnika. Ne samo dežna kapljica, tudi kaplja iz pipe je sestavni del našega prostora, kateri pa je iz leta v leto vse bolj zasvinjan. V svetu, še posebno pa v Evropi, že primanjkuje pitne in industrijske vode, pa tudi pri nas se kvaliteta vode slabša. Zato bo vodi kot naravni dobrini, potrebno posvetiti več pozornosti tudi v gozdarstvu. Da je gozd poleg oceanov, rek, potokov in jezer, tisti naravni zagotovitelj za življenje prepotrebne tekočine, so nas učili že v osnovni šoli. Ni potrebno brskati po tuji literaturi ali pritiskati na gumba televizorskega aparata, da bi se ob pogledih na nekdanj obsežne tropske gozdove, prepričali o tem. Ozrite se naokoli kar doma ali pa se sprehodite po naši Sloveniji. Povsod se boste srečali z vodo. V gozdu za hišo imate svoj izvir, potoki kateri se združujejo v reke, so kot naše ožilje.

Našim krajem dajejo prijeten videz, lahko pa te tudi presenetijo. Ob hudih urah te s svojo razdiralno močjo opozorijo na neumnosti, katere je človek povzročil s svojim vsemogočnim nekontroliranim poseganjem v okolje.

Nestrukovni poseg, razne "opel" in "mercedes" frate, neupoštevanje naravne mešanosti sestojaja pri negi mladega gozda, rasmerečenost, še posebno pa nestrukovna gradnja gozdnih prometnic in divje spravilo lesa so lahko pogostokrat vzrok za ogromne poškodbe in škode, katere povzročajo naši hudourniki. Ne smemo pozabiti, da je Slovenija potencialno hudourniška dežela. Ne samo gozdni predeli, tudi nižinski predeli kot so Goričko, Haloze, Slovenske gorice so bili pred petdeset in več leti še močno podvrženi eroziji. Danes je to gričevje zopet porastlo z gozdom, manj je zemeljskih usadov, hudourniki postajajo mirni potoki. Sicer pa se ni potrebno ozirati čez domači prag. Naše prababice in pradedje so se še v svoji mladosti ozirali na gola pobočja Pece, Uršlje gore, Smrekovca in s sekiro razcefrane pohorske bregre. Močno izsekani gozdovi zaradi fratarjenja, nekontrolirana paša vsepovsod, pa tudi strupei svinčeni in žvepleni dimni plini iz topilnice v Žerjavu so v preteklosti pripomogli, da je bila Meža hudourniška reka. Že okoli leta 1920 so strokovnjaki za hudourništvo naredili načrte, kako umetno s pregradami in regulacijo ter za drag denar ukrotiti ob neurjih podivjano Mežo. Marsikdaj je ta odnesla v dolino veliko že tako prepotrebne plitve koroške zemlje. Danes so bregovi in pobočja nad Mežo razen okolice Doline smrti oblečeni z gozdnim plaščem. Tudi tolmuni so živi, še posebno takrat, ko je voda "čista".

Imejmo skrb za našo zemljo. Poskrbimo, da bodo naši potoki ostali čimbolj naravni. Pazimo na zeščitne zelene pasove grmovja in drevja ob vodotokih in jezerih. Vsi, ki gospodarimo z vodo, upoštevajmo sonaravnost gozdnih in vodnih ekosistemov. Mnogonamenskost obeh nam ne bo tuja. Nujno nam je potrebna voda in to kvalitetna voda. Zavedajmo se, da je Slovenija v Evropi najbolj bogat otok, prepreden z vodo. Je oaza sorazmerno čiste vode na robu onesnažene evropske celine. Ugotavljajo, da je več kot 26000 km vodotokov v naši deželi. Mnogi med njimi so nasilno speljani v betonska korita, kjer pa ima voda večjo rušilno moč kot v naravni strugi. Geometrijsko z betonom oblikovana reka je mrtva reka. Ne vemo niti kolikšno je naše vodno ožilje pod zemljo. Ne samo Kras, tudi notranost naših apnenih in dolomitskih gorah skriva v sebi še veliko vodnih neznank. Morda bi nam vedel kaj več povedati kralj Matjaž. Verjetno bi se zbudil, če bi mu ponudili službo vodnega inkasanta, saj je najbližji vodnim zajetjem pod Peco, kateri napajajo večji del Mežiške doline.

Še veliko znanja bo potrebno za opredelitev funkcij vodnih virov. Potrebno bo skupno načrtovanje gospodarjenja z vodami in gozdovi. O vsem tem smo razglabljali v času gozdarskih študijskih dni pod Karavankami.

Zamislil sem se ob podatku, da smo lani Slovenci popili in porabili kar za deset Blejskih jezer vode. Že sem si hotel naliti samo deci gorenjske čiste vode, pa me je smrad po gnojivki z bližnjih prodnatih travnikov odvrnil od tega. Raje sem si naročil pivo in spil v upanju, da v njem ni industrijsko onesnažene Save. Spomnil sem se tudi besed gozdarskega kolega iz vroče Afrike, s katerimi nas je opozoril na vrednost vode: "Voda ima največjo vrednost, ko je nimaš! Za njo bi dal celo bogastvo, ne pa samo nekaj tolarjev!"

Gorazd Mlinšek

Poročilo o sanaciji škode po suši v letu 1993

I. UVOD

V času od junija do avgusta 1993 je območje občine Slovenj Gradec ponovno prizadelo sušno obdobje, ki je tokrat zaradi občutljivosti in slabe vitalnosti travne ruše, zaradi prizadetosti ob pomankanju vlage v letu 1992 utrpela še nekoliko večjo škodo, kot bi jo sicer.

II. OBČINSKA KOMISIJA ZA OCENITEV ŠKODE PO SUŠI

Kmetijska svetovalna služba in občinski upravni organ sta tako že zelo zgodaj začela opozarjati na nastajajočo škodo, ki jo je suša povzročala, za kar je izvršni svet skupščine občine Slovenj Gradec na pobudo odbora za pospeševanje in razvoj kmetijstva ter varstvo kmetijskih zemljišč že v začetku julija na svoji 70. seji imenoval občinsko komisijo za oceno škode v kmetijstvu zaradi suše v naslednji sestavi:

- Jamnik Stanko, kmetijsko svetovalna služba Slovenj Gradec - predsednik
- Tatjana Krejan-Košar, kmetijska inšpektorica - član
  - Jože Konečnik, cenilec kmetijske stroke - član
  - Olga Pogorevčnik, ref. za kmetijstvo občine Slovenj Gradec - član

Zaradi obsežnosti zastavljene naloge, so bile oblikovane 4 podkomisije, ki so si delo razdelile po področnih okoliših kmetijske svetovalne službe Slovenj Gradec.

Ocenjevanja so potekala individualno pri posameznih oškodovancih na osnovi njihovih prijav, k čemur je občina pozivala preko Koroškega radia, z obvestili po zbiralnicah mleka in šolah.

Komisije so svoje delo opravile v skladu z enotno metodologijo za ocenitev škode, ki so jo povzročile elementarne nesreče (Ur. list SFRJ, št. 27/87) in navodili Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo v Ljubljani.

III. OCENA ŠKODE PO SUŠI

Po opravljenih končnih analizah zapisnikov o oceni škode zaradi suše je občinska komisija ugotovila, da celotna škoda zaradi suše v letu 1993 v občini Slovenj Gradec znaša pri 761 kmetih 164.758.618,00 SIT, in sicer:

- a) pri oškodovancih s škodo od 30-50% 131.544.618,00 SIT (689 oškodovancev) in
- b) pri oškodovancih s škodo nad 50 % 33.214.000,00 SIT (72 oškodovancev)

IV. PRIDOBIVANJE SREDSTEV

Na podlagi tako ocenjene škode je Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo v Ljubljani iz sredstev solidarnosti za leto 1993, sredstev stalne proračunske rezerve in dodatnih virov (sredstva solidarnosti za leto 1994 ali sredstva stalne proračunske rezerve 1994), po sklepu Vlade republike Slovenije namenjenih za delno odpravo posledic suše v letu 1993, občini Slovenj Gradec dodelila naslednje oblike pomoči:

IV b. KRITERIJI DELITVE POMOČI

Kmetom, škodovancem zaradi suše, so bile vse oblike pomoči dodeljene v skladu z navodili in kriteriji Ministrstva za kmetijstvo in gozdar-

IV.a DIREKTNA POMOČ - TABELA 1: PRIDOBljena SREDSTVA POMOČI

Oblika pomoči	Odobrena količina krme (kg) oz. sredstev (SIT)	Regres po obračunu (SIT)
KRMNA ŽITA		
- ječmen	274.000 kg	1.527.500,00
- sojine tropine	27.000 kg	217.350,00
- koruza I.	74.000 kg	595.000,00
- koruza II.	138.000 kg	1.617.100,00
Skupaj		3.956.950,00
SOFINANCIRANJE NAKUPA VOL. KRME	5.566.000,00 SIT	5.566.000,00
SOFINANCIRANJE NAKUPA SEMEN	655.000,00 SIT	655.000,00
SOFINANCIRANJE OBRESTI ZA NAJETE KRATKOROČ. IN INVEST. KREDITE	429.000,00 SIT	429.000,00
Skupaj pridobljena sredstva		10.606.950,00

Opomba: za pridobitev sredstev pod točkami 2., 3. in 4. iz Tabele 1 je Izvršni svet SO Slovenj Gradec z Ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo v Ljubljani podpisal tri pogodbe o dodelitvi sredstev za sanacijo posledic suše v letu 1993.

stvo v Ljubljani, in sicer v višini deleža, ki ga je predstavljala ocenjena škoda posameznika glede na skupno ocenjeno škodo v občini Slovenj Gradec.

Vse vrste pomoči so bile upravičencem dodeljene v obliki regresa za kupljeno zrnato ali voluminozno krmo oz. kot sofinanciranje nakupa semenskega materiala oz. obresti za najete investicijske in kratkoročne kredite.

Za razdeljevanje dodeljenih kontingentov krmenih žit je bila s sklepom izvršnega sveta SO Slovenj Gradec kot distributer pooblaščen kmetijsko-gozdarska zadruga Ledina Slovenj Gradec, kjer so arhivirani tudi vsi originalni računi o nakupu žit občini Slovenj Gradec, dodeljenih kot pomoč za odpravo posledic suše v letu 1993.

Če posamezniki niso izkoristili pripadajoče oblike pomoči, se je ostanek krmenih žit dodeljeval preostalom zainteresiranim oškodovancem, po sklepu odbora za pospeševanje in razvoj kmetijstva ter varstvo kmetijskih zemljišč, ki je hkrati določil tudi dodatni kriterij delitve.

Vsa dodeljena sredstva so se kmetom nakazovala na njihove račune odprte pri KZ HKS Slovenj Gradec ali v obliki obračunanega regresa takoj ob nakupu krmenih žit.

IV c. INDIRECTNA POMOČ

Poleg tega so bili oškodovanci zaradi suše v letu 1993 deležni tudi neposredne pomoči v obliki odpisov davkov in prispevkov za zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zmanjšanja plačila dohodnine s strani Ministrstva za finance, Republiške uprave za javne prihodke, izpostave Slovenj Gradec, kot je razvidno iz tabele 1.

TABELA 2: ODPISI DAVKOV IN PRISPEVKOV

Oblika pomoči	
1. ZMANJŠANJE PRISPEVKOV ZA ZDRAV. ZAVAROVANJE	2.163.098,00 SIT
2. ZMANJŠANJE PRISP. ZA POK. IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE	8.718.564,50 SIT
3. ZMANJŠANJE PLAČILA DOHODNINE	2.306.794,10 SIT
Skupaj odpisi davkov in prispevkov	13.188.456,60 SIT

V. SOFINANCIRANJE PREVOZA VODE

Poleg sredstev za sofinanciranje nakupa zrnate in voluminozne krme, sredstev za nakup semenskega materiala in regresa za obresti za najete investicijske in kratkoročne kredite, je občina Slovenj Gradec s sredstvi pridobljenimi iz republiškega proračuna in s sredstvi za pospeševanje in razvoj kmetijstva prizadetim zaradi suše sofinancirala tudi prevoze pitne vode za potrebe gospodinjstev in živino v skupni višini 1.300.535,00 SIT (od tega 47% za prabo v gospodinjstvu in 53% za porabo v živinoreji).

VI. SANACIJA ŠKODE ZARADI SUŠE IZ SREDSTEV OBČIN. PRORAČUNA

Na koncu je potrebno omeniti, da so bila kot posebni namen za odpravo posledic suše v letu 1993 iz proračuna občine Slovenj Gradec za račun odbora za pospeševanje in razvoj kmetijstva nakazana sredstva v višini 1.000.000,00 SIT, ki so bila kmetom oškodovancem dodeljena v obliki regresa za nakup semenske koruze, del teh sredstev pa se je namenil tudi za sofinanciranje sejalnice HUNTERS za vsejavanje travnega semena v obstoječo rušo.

Del pomoči za sofinanciranja prevoza vode v višini 286.053,00 SIT iz občinskega proračuna je že upoštevan pri prevozi vode.

VII. ZAKLJUČEK

Skupno je bilo pridobljenih in porabljenih 25 mio SIT za sanacijo škode zaradi suše kar predstavlja 15% ocenjene škode.

ODDELEK ZA DRUŽBENO EKONOMSKI
RAZVOJ
OBČINE SLOVENJ GRADEC
Duška Kotnik

ANALIZA TAL

Vse zelene rastline potrebujejo za rast posebne snovi, ki jih s skupnim imenom pravimo neorganske snovi. Sem sodijo: kisik, ogljikov dioksid in voda. Poleg tega pa so pomembni še makro elementi kot sodušik, fosfor, kalij, kalcij in magnezij ter elementi v sledovih. Pravimo jim glavna rastlinska hranila.

S kisikom, ogljikovim dioksidom in vodo se rastline v naravi navadno same oskrbujejo. Oskrba z dušikom, fosforjem, kalijem in kalcijem pa je navadno vezana na človeka.

Ta hranila prihajajo v rastline skozi korenine, kisik, ogljikov dioksid pa preko listov. Rastline pa so sposobne tudi elemente sprejemati skozi liste (npr.: foliarno gnojenje z ureo).

Elementi v tleh se vežejo na delce glin in na humus. To je nekakšno skladišče za rastlinska hranila. Ko jih rastline potrebujejo, se iz teh delcev sprostito in potujejo po koreninah v vse dele rastline. Če je v tleh premalo humusa in glin, se elementi ne morejo vezati in tako so za rastlino izgubljeni. Posledica je pomanjkanje hranil in s tem slabša rast.

Če je v tleh malo rastlinskih hranil, so za rastlino nedostopni. Šele, ko z gnojili povečamo vsebnost elementov v zemlji, se le-ti sproščajo in potujejo preko korenin v rastlino. Pravimo, da so tala založena s hranili.

Za uspešno rast kmetijskih rastlin je pomembno, da so hranila v tleh v določenem razmerju. Če enega od teh primanjkuje, bo rastlina slabo uspevala, čeprav je drugih hranil dovolj. To pomeni, da je potrebno zagotoviti optimalno založenost tal s posameznimi hranili.

Pri ekstenzivnem kmetovanju založenost tal s hranili ni tako pomembna. Rast rastlin je skromnejša in s tem tudi pridelki. Pri intenzivnem kmetovanju pa so potrebe po hranilih visoke. Zato je potrebna večja založenost tal s hranili. Pri takem načinu kmetovanja pa lahko pride do prekomernega gnojenja z organskimi in mineralnimi gnojili. Zamlja ni sposobna viškov hranil vezati in posledica je odtekanje le-teh v podtalnico. Še posebej so nevarni nitrati in nitriti, ki se sproščajo ob velikih odmerkih gnojil ali dušičnih gnojil. Te spojine so za okolje zelo nevarne, še posebno tam, kjer so v tleh zaloge pitne vode.

V Sloveniji smo lani sprejeli program Ekosocialnega razvoja kmetijstva. To pomeni, da bomo pospeševali okolju prijazno kmetijstvo. Za doseganje teh ciljev pa bo potrebno tudi gnojenje kmetijskim rastlinam prilagoditi okolju. Da pa bomo v praksi lahko tako obliko kmetovanja tudi uveljavili, bo potrebno z analizo tal ugotoviti založenost s hranili in na podlagi tega izdelati gnojilni načrt za posamezno kmetijsko kulturo. To pomeni, da je analiza tal za tak način gospodarjenja na zemlji izrednega pomena, saj bomo z njo ugotovili založenost tal s posameznimi hranili, gnojenje prilagodili potrebam, prihranili denar za nakup mineralnih gnojil in prispevali k ohranitvi zdravega okolja.

Pri analizi tal je najpomembnejše jemanje vzorcev zemlje. Če je vzorec vzet pregloboko, se količina hranil zelo zmanjša in obratno. Vzorec zemlje mora predstavljati povprečje celotnega zemljišča, ki ga želimo analizirati. Zato naj bo vzorec sestavljen iz velikega števila vzorcev (vsaj 20-25). Vzorce zemljo diagonalno po parceli in to s posebno sondo, ki jo na več mestih zabodemo v zemljo, pri tem se moramo izogibati živalskih iztrebkov (blato, seč). Globina jemanja vzorcev zavisi od kmetijske kulture (njiva, travinja, sadovnjak, vinograd, itd.).

Uporabljamo lahko tudi lopato, vendar je sonda bolj primerna. Vsak vzorec zemlje naj tehta od 0,5 do 1 kilograma.

Naštetimo nekaj primerov globine jemanja:

- na travinju iz globine 0 - 6 cm izpod travne ruše;
- na njivi iz globine oranja (0 - 20 cm);
- na vrtovih iz globine 0 - 20 cm;
- v sadovnjakih iz globine 0 - 25 cm.

Najprimernejši čas jemanja vzorcev tal je takoj po spravilu kmetijskih pridelkov na njivah, po košnji, oz. paši ter po obiranju sadja in trgatvi. Pri tem je potrebno upoštevati, da od jemanja vzorcev do končane analize in gnojilnega načrta preteče določeno čas. To pomeni, da je potrebno vzorce zemlje vzeti dovolj zgodaj, da si lahko na osnovi analize in gnojilnega načrta pravočasno priskrbimo ustrezna mineralna gnojila.

Vzorec pred oddajo v kemični laboratorij posušimo in ga opremimo z vsemi podatki (naslov lastnika vzorca, kraj jemanja, kultura, površina, ime parcele, itd.).

Kemično analizo zemlje v Sloveniji opravlja več zavodov. Priporočamo, da se o vsem posvetujete s področnim kmetijskim svetovalcem, ki bo na vaši kmetiji vzel vzorce tal, jih poslal v analizo in na podlagi izvidov izdelal gnojilni načrt. Trenutno stane analiza vzorca tal po A1 metodi (določitev pH, P₂O₅ in K₂O ter humusa) okrog 1.600 SIT.

Zaključek

Za načrtno gospodarjenje na kmetiji je kemična analiza zemlje zelo pomembna. Z njo bomo namreč ugotovili založenost zemlje z rastlinskimi hranili, kislost tal in količine humusa v tleh. In kar je najpomembnejše, z načrtnim gnojenjem bomo prihranili nepotreben nakup dragih mineralnih gnojil, če je analiza pokazala, da je v tleh dovolj rastlinskih hranil. S takim načinom kmetovanja pa bomo prispevali velik delež pri ohranjanju narave. Zavedati se namreč moramo, da je ponekod kmetijstvo kar pomemben dejavnik pri onesnaževanju našega okolja.

Mag. Jože Pratnekar

Družina Srebnik - Foto: L. Mori

Kmetovanje pri Srebniku pod Košenjakom

Kmečki poklic je star kot človeštvo! Kako je bilo nekdanj cenjen ter spoštovan. Dober ter skrben gospodar je bil kot kralj na planini visoki. Žal, je prejšnji režim kmečki poklic zelo razvrednotil ter zapostavil in to krivico tudi današnji politiki ne znajo ali nočejo popraviti. A vendar, kdor ima ljubezen do zemlje ter veselje do kmečkega dela, nima nobenih pomislekov glede kmetovanja, pa čeprav je treba trdo delati za manj gotov dohodek. Lahko bi rekel, da je kmetovanje kot loterija. Lahko si s pridelki gobato poplačan, lahko pa pridelke poberjo ali zmanjšajo vremenske ujme kot so toča, suša, ali pezeba, a nekaj le ostane, čeprav je družina prikrajšana za pridelke in dohodek.

Kot bi našim bralcem na kratko predstavil Srebnikovo domačijo na Ojstrici, kjer že vrsto let uspešno gospodarita Adi in Silva Plimon s tremi otroki, ki pa še vsi obiskujejo šole. Robi si nabira znanje v drugem letniku višje kmetijske šole v Mariboru. Mateja obiskuje trgovsko šolo v Slovenj Gradcu in desetletni Branko je še osnovnošolec, kadar pa so prosti, pa pridno pomagajo doma. Kot je povedal gospodar Adi, na tej visokogorski kmetiji, kjer je poletje dosti krajše kot v dolini, ni mačji kašelj, saj je obdelovanje s stroji zaradi strmih dosti nevarnejše. Na srečo se le da obdelovati s stroji, s katerimi so kar dobro opremljeni, nekaj pa jih imajo v solastništvu strojne skupnosti.

V zadnjih dveh desetletjih so Srebnikovi adaptirali hlev ter prenovili gospodarsko poslopje, zgradili silose, zgradili novo hišo, jo opremili, dobili telefon ter uredili še marsikaj. Gospodar Adi rad prizna, da bi brez pomoči ožjih sorodnikov ter soseske vse to težje izpeljal, zato še vedno velja pregovor: V slogi je moč. Ko sem povprašal dvajsetletnega Robija, če bo on nasledil kmetijo, je skomnil z rameni: "Bomo videli, kaj bo pokazal čas." Robi je zgovoren fant!

Svoje dejavnosti je hotel kar prikriti, in komaj sem ga napeljal, da mi jih je nekaj zaupal. Povedal je, da je bil vsa ta leta srednje šole predsednik razredne skupnosti ter je zastopal interese ter želje sošolcev na rdovalnih konferencah. Bil je vključen v dramsko-recitatorski krožek. Skoraj ni bilo kulturne prireditve na šoli, kjer ne bi na takšen ali drugačen način sodeloval. Bil pa je tudi vključen v republiško tekmovanje Mladi in kmetijstvo, kjer je tekmoval za Maribor. Robi pa je dejaven tudi v domači okolici, sedaj teče že drugo leto, odkar je predsednik društva podeželske mladine Dravograd, v katerega so vključeni mladi s podeželja, katerim ni vseeno, kaj se bo dogajalo z podeželjem in ljudmi v prihodnosti. V letošnjem letu so bili tudi gostitelji regijskega tekmovanja Mladi in kmetijstvo, kjer je zmagala ekipa iz Radelj, ki je kasneje postala tudi republiški prvak. Je tudi predstavnik mladine v župnijsko-pastoralnem svetu Ojstrica. Torej je Robi vsestransko dejaven fant, v šoli, soteski in domačem kraju. Če bo postal naslednik kmetije, bo dober gospodar.

Tu še vedno velja star koroški pregovor: "Po ljudeh gre kmetija gor, po ljudeh gre kmetija dol". Ne gre zanikati, da je v ojstriški fari večina kmetij sodobno urejenih. Žal, pa na precej teh kmetijah pogrešajo mlade gospodinje ter otroški jok. Kot da so ti fantje ob urejanju kmetije povsem pozabili plavšati dekleta. Kmetija brez mlade gospodinje je kot drevo brez korenin. V kriznih časih in pomanjkanju delovnih mest je upati, da se bodo tudi mladi začeli vračati nazaj na planinski raj.

Tako kot Srebnikovi so prijazni in gostoljubni ojstriški ljudje ter si radi pomagajo med seboj, z nadihom humorja in pesmi.

Ludvik Mori

'Jesenski likof' v Dravogradu

V soboto, dan po sv. Martinu, je bilo v Dragogradu veselo. Glavna kmečka opravila so opravljena, prostega časa je tudi na kmetijah nekaj več. Prav zato sta Kmetijsko gozdarska zadruga in DRUŠTVO KMETIC s pomočjo sponzorja - občine Dravograd pripravila prijetno srečanje kmetov cele občine.

Na prireditvi je podpredsednik skupščine občine Dravograd, g. Dušan Kudrnovsky podelil občinsko priznanje DRUŠTVU KMETIC Dravograd. Direktor Kmetijsko gozdarske zadruge, g. Alojz Kalič, pa je podelil priznanja nekaterim kmetom za dobre proizvodne rezultate na področju pridelovanja semenskega krompirja, prireje mleka ter za uspešno sodelovanje z zadrugo.

Uradni del prireditve so popestrili pevci pevskega zbora "ŠEMPETERSKI PAVRI" pod vodstvom Irene Glasenčnik. Za dobro razpoloženje so poskrbeli člani ansambla PIK, za strežbo pa člani Društva podeželjske mladine Dravograd.

Bernarda Ravnjak

Občinsko priznanje za društvo kmetov je prevzela predsednica društva Marjana Kogelnik

Predstavnik mlekarne Arja vas g. Mernik je podelil priznanja največjim pridelovalcem mleka.

"Šempeterski pavri" so bili prijetna popestritev večera.

II. SREČANJE SODELAVCEV NEKDANJEGA TRGOVSKEGA PODJETJA 'MESNINE' RAVNE NA KOROŠKEM

V soboto, 24. septembra 1994 je bilo tradicionalno II. srečanje bivših sodelavcev in sodelavk TP "MESNINE" Ravne na Koroškem. Srečanje je bilo v prostorih gostilne Toni v Kotljah. Navzoče je pozdravil in nagovoril njihov bivši direktor g. Jože Cestnik. V svojem govoru se je spomnil težkega dela v slabih prostorih klavnice, predelave in prodajal na Ravnah in drugod. To jih je spodbujalo, da so še bolj delali, da so si lahko izboljšali delovne pogoje in popestrili ponudbo potrošnikom. Kolektiv Mesnine je iz svojega težko ustvarjenega dohodka zgradil tri nove prodajalne in postal tudi soinvestitor Koroške klavnice v Otiškem vrhu. Vse stroške teh investicij so najprej čutili delavci, ko so imeli zaradi tega nizke plače. Kupili, obnovili in na novo so zgradili: Mesnico Petrovič na Prevaljah, delikateso na Ravnah, prodajalno mesa (sedaj JATA Ptuj) in pomagali zgraditi klavnico

in predelavo mesa v Otiškem vrhu. Ta klavnica je postala regijska. Tako so lahko kmetje pravočasno prodali vso vzrejeno in spitano živino, mi pa smo imeli delo in zaslužek, prebivalci pa solidno oskrbo z zdravim mesom in mesnimi izdelki.

Za ves kolektiv so bila vsa ta leta, leta odrekanja, boleča in nepozabna. Boleče pa je za te ljudi tudi sedaj, ko gledajo, kako vse to sedaj nekdo odprodaja, vse, kar so oni s trdim delom in odrekanjem pridobili in ustvarili.

Ob zaključku govora se je še zahvalil za pomoč in oporo v tistih težkih letih in izrazil obžalovanje, da med prisotnimi ni 10 delavcev, ki so umrli. Zmenili so se, da se naslednje leto spet srečajo.

Rok Gorenšek

Svoj prvi dan ugleda pred štiriinšestdesetimi leti v Vojvodini, v Vršču, ob vznožju Banatskega hribovja. Mati je iz Dobrne, oče iz Šentilja pri Mariboru - financar. Družina, s tremi otroki, se seli po predpisih - vsake štiri leta: Vršac, Jaša Tomoč, Ada, Pančevo. V Pančevu preživijo zadnjo svetovno vojno. Tu opravijo otroci osnovno šolanje, Bogomir tudi nižjo gimnazijo.

Starša želita nazaj v Slovenijo. Družina se naseli v očetovem rojstnem kraju in Bogomiru je realka v Mariboru blizu. Danes mu je potihem žal, da ni zašel v klasično - tujih jezikov se uči z lahkoto. Izpit za sodnega prevajalca iz nemščine, ki ga opravi pred dvema letoma, to potrjuje.

Prevelika radovednost o skrivnostih prirodoslovnih znanosti je usodna za marsikoga, tudi za Bogomira. Tako ga privlačijo, da ga privedejo na poklicno zdravniško pot. Brez vednosti staršev si pri štirinajstih kupi mikroskop in secira miš.

Šentilj ni kakšen majhen kraj, zve pa se med njegovimi prebivalci skoraj vse, še posebej, če je kdo hudo bolan, sploh pa, če kdo umre. Po njegovem se smrt v kraju in njegovi okolici oglašajo prepogosto in marsikdaj priljudih, ki po svojih letih še niso zreli za njeno srečanje. Globoko v duši ga to vznemirja, oceni, da bi se marsikoga dalo rešiti, če bi se ga pravočasno dotaknila zdravniška roka. Zdravstvena oskrba je za krajane prešibka. Tudi zaradi tega ne razmišlja več o svojem bodočem poklicu. Počuti se prijetno, da ga ima dokončno izbranega in odloči se postati zdravnik. Spomladi leta 1955 to na ljubljanski medicinski fakulteti tudi postane.

Motiv, postati zdravnik, je za njega močnejši od vseh težav, ki jih med študijem prestaja. Materialnim skromnostim je vdan že zmladega, duševne in notranje napore zaradi specifičnosti študija medicine premaguje in jih premaga. V prvem semestru študira vrsto osnovnih predmetov, v praktični učilnici pa v glavnem premetava kupe kosti in iz njih sestavlja skelete. V drugem semestru do podrobnosti spoznava človeške ude, v tretjem mišice, organe in tako naprej. Preden se prebije do desetega semestra je prepričan v resničnost napisa, ki s pročelja medicinske fakultete v Sorboni sporoča študentom: MORTUI VIVOS DOCENT ali po naše: MRTVI UČIJO ŽIVE.

Obvezno stažiranje opravi v slovenjegraški bolnišnici. Dr. Stane Stirnad ga nadzira in razporeja na vse oddelke: od internega, kirurškega do porodniškega. S takšnim zakroženim znanjem odide za obratnega zdravnika v železarno na Ravne in še istega leta za eno leto k vojakom. Znajde se v Baru pri mornarici, kjer njegova puška po nekajmesečnih obveznostih počiva, saj opravlja med mornarji delo zdravnika.

V Železarni na Ravnah je leta 1957 zaposlenih čez 3500 delavcev.

Z dr. Jankom Sušnikom, ki je tudi obratni zdravnik, se dobro ujameta in komaj utegneta opraviti s sprotimi primeri. Ko se dr. Janko Sušnik začne vedno bolj posvečati medicini dela, preostane njemu še večja obremenitev. Mlad in zagnan ter ves predan svojemu poslanstvu zmore veliko. Kjerkoli ga potrebujejo in

kdorkoli ga potrebuje, mu pomaga. Skoraj vsako leto se v železarni, razen lažjih, pripetita ena do dve delovni nesreči, ki zahtevata smrtni

Dr. Bogomir Celcer

žrtvi. Enega razžveka zobnik, na drugega zdrsne večtonsko breme, tretjega obrizgne pri prediranju peči razbeljeno tekoče železo, da so

genologijo, eno leto tudi v Baden-Württemberg. Leta 1968 opravi iz rentgenologije in radiologije specialistični izpit in postavi v slovenjegraški bolnišnici na noge radiološki oddelek, ki ga prej ni bilo. Potem postane v tej bolnišnici šef radiološkega oddelka in tu na Koroškem prvi radiolog.

Mnogi bolniki gredo v slovenjegraški bolnišnici skozi njegove roke. Prvi sleherni analizi posnetka postavi diagnozo in to takoj ali čimprej. Marsikdaj spozna na sliki zločesto obolenje, za katerega ozdravitev je, razen korenitega zdravljenja, odločilen tudi čas. Najbolj je zadovoljen, če lahko v prostorček za diagnozo vpiše: b.p. (brez posebnosti). Prizadene pa ga posnetek z značilnostmi, iz katerih s precejšnjo gotovostjo predvidi neugoden izid zdravljenja. Mamografija (rentgenska preiskava dojke), ki jo zadnje čase opravlja vedno pogosteje, mu večkrat pokvari dan. Ženska v najlepših letih, z družino in polna zdravja na zunaj, pride pred njegova vrata prepozno. Žarkaste in zvedaste lise ter gostejše sence kalcija mu vzbudijo slabe slutnje.

Dr. Bogomir Celcer

opekline prehude... Takim ne more pomagati, pomaga pa tistim, ki jim še lahko. Pogoji za delo so v železarni tiste čase "srednjeveški", ljudje pa nevajeni tovarniške delovne discipline in neprevidni. Povečini prihajajo s podeželja in od vsepovsod, bolj vajeni dela s konji in kravami kot s stroji in peči. Z Avgustom Kuharjem, ki v tovarni skrbi za varstvo pri delu, se dobro razumeta in delata z roko v roki, vendar vseh nezgod ne moreta preprečiti. Dr. Celcerja kličejo tudi svojci zaposlenih. V dolini lahko pohiti do bolnikovega doma s kolesom, v hribe je treba peš. Cest v okolici Raven tiste čase skorajda ni, tudi avtomobilov ne.

Pozneje opravlja za Zdravstveni dom na Ravnah delo preglednika higiensko-epidemiološke službe, v vlogi splošnega zdravnika pa opravlja tudi po dve smeni dežurstva - od ponedeljka do ponedeljka. Bolj je vpeljan v delo, bolj mu je predan. Postaja vedno bolj raznolik: od odstranitve kurjega očesa do pomoči pri porodu. Rad se spominja tega obdobja. Ocenjuje ga za najbolj plodno v svojem življenju. Napor in izkušnje pri terenskem delu ga privedejo do spoznanja, da bi moral tudi vsak bodoči specialist biti na terenu vsaj dve leti. Ne zaradi delovnega naprezanja pač pa zaradi izkušenj pri reševanju težav v najrazličnejših situacijah.

Bolj je človek vpleten v delo, prej se mu čas izmuzne. Deset let življenja na Ravnah se dr. Celcerju zdi le dobro desetino tega. Rentgenologija se v medicini vedno bolj uveljavlja, brez nje ostaja nepopolna. V domačem zdravstvenem okolišju je hudo pomanjkljiva. Poloti se ga izzivalna misel in gre v mariborsko bolnišnico specializirat rent-

Na tobak je hud. Sam ni kadil nikoli, tudi drugih ne prijemlje zaradi kajenja trdo, o škodljivosti te razvade pa namigne vsakemu. O pogostosti raka na pljučih vodi zasebno evidenco: od osemindesetih, ki zbolijo za rakom na pljučih, se znajde le en nekadilec. Kolikerim morajo zaradi kajenja odrezati noge, ker jim nikotin zoži žile do te mere, da je onemogočena prekrvavitev tkiv in koliko jih konča zaradi tega z infarktom, ne ve, oziroma ne pove.

Mikrokološka klima se je za delavce v ravenski železarni zaradi novih tehnologij do danes spremnila mnogo na boljše. Ni več tako umazana, kot je bila za časa njegovega službovanja na Ravnah: razen vročine še prah, kloridi, fluoridi, težke kovine, žveplo in še cela vrsta drugih, zdravju škodljivih plinov. Kot zdravnik vidi posledice na ljudeh in kot privrženec vsemu naravnemu, tudi na gozdovih in krajini. Pritegne z gozdarji, ki v okolici Raven in v gornji Mežiški dolini kažejo na vedno hitrejšo in obsežnejšo propadanje gozdov, predvsem v okolici Žerjava in v Črni. Nekaj kilometrov onstran Uršlje gore bruhajo dimniki iz šoštanjske termoelektrarne v zrak še tridesetkrat večje količine žveplovega dioksida. Kot rentgenolog, oziroma radiolog, je dodobra seznanjen s škodljivimi posledicami različnih vrst sevanj. Ve, da so nevarne tudi majhne doze, ki se časovno seštevajo in nekega dne prestopijo prag, onkraj katerega domuje naše zdravje. Pozna nevarnosti freonov in frigenov, ki se uporabljajo v hladilni tehniki in pršilih. Skupaj z dušikovimi spojinami načenejajo ozonski plašč, v katerega je ovit naš planet. Ker življenje na današnji razvojni stop-

nji ni prilagojeno tolikšnim količinam ultravijoličnih sončnih žarkov, naganja danes sonce ljudi v senco ali pa na onkološki oddelek.

Dr. Bogomir Celcer dobera pozna karcinogene ali drugače toksične materiale in nerad verjame v nedolžnost odzračevalnih plinov pri novi proizvodnji poliuretanskih izdelkov pri novem podjetju Penateks v Slovenj Gradcu. Preveč pozna dosedanje zdravstvene težave delavcev, ki delajo podobna dela. Redki zdravniki se spotikajo ob bližje domače in daljne ekološke probleme. Začuda o njih neradi razpravljajo kot v enosmernih časih "rdečih" dimnikov, čez katere ni bilo zeleno govoriti. On ostaja, kot takrat, tudi danes srčen, pripravljen osveščati svojo okolico na vsakem koraku.

Ker ve, kakšno nevarnost pomeni za živa bitja radioaktivna okolica, ga v njegovem ekološkem prizadevanju do kraja vznevoljijo afere okrog iskanja odlagališč za radioaktivne odpadke iz nuklearke v Krškem, ki postajajo vedno bolj aktualne. Nizko radioaktivni morda sodijo nazaj v rudnik na Žirovskem vrhu, visoko radioaktivni pa edino v puščavo Gobi v

slikati. Težko se privadi na majhne bolnike, oni prej na njo, prav navežejo se nanjo. Končno se privadi tudi sama. Med slikanjem in splošno pedagoško pomočjo postanejo "mama" in "njeni otroci". Njeno delo postane v bolnišnici del terapije. Zdaj je v pokoju in to svoje razdajanje pogreša.

Nobenega dneva brez črte - pove o svojem slikanju dr. Celcer. Najraje bi se takoj poslovil, ker ne vem, ali si je vzel danes že čas, to storiti. Pravi, da počne to za svojo dušo. Zdravnik se smrti nikoli ne navadi, reče, čeprav večina ljudi misli o tem ravno nasprotno. V obteženem duševnem razpoloženju naslika vrsto prizorov iz prvega dela Dantejevega alegorično-religioznega epa: Inferno (Pekel). Razstavi jih v bolnišnici likovni galerij dr. Strnada ob vhodu, da se bolnim, ki hite v ambulante, ustavi ob njih korak in se jim ne mudi naprej, čeprav nikjer ne piše kot nad vrati Dantejevega Pekla: VSI, KI VSTOPATE, PUSTITE ZUNAJ VSAKO UPANJE.

Z duhovito sporočilnimi karikaturami redno sodeluje v Prepihu. Eno mu izpulim za

sedmih pa že izza vrat radiološkega oddelka v bolnišnici.

Čez kakšno leto bo odšel v pokoj. Vem, da bo odšel iz bolnišnice vzravnani in s fantovskimi gibi, ki mu začuda še vedno ostajajo in tudi pristajajo. Pred svojim odhodom razmišlja sporočilo:

Privatizacija v medicini naj za bolnike ne vodi na slabše. Želi, da se odnosi med zdravnikom in bolnikom ne skrhajo. Naj med njiju ne stopi denar, namesto zaupanja.

Mladi zdravniki naj pacientu prisluhnejo. Kljub raznovrstni tehniki v medicini, ki zdravniku pripomore k čimprejšnji pravilni diagnozi, naj zdravnik bolniku prisluhne. To prinese obojestransko korist. Tudi v siceršnjem življenju smo se odvadili drug drugega poslušati. Namesto dialoga postaja monolog. Marsikdaj ne prideš do besede, ker jo ima sogovornik, dokler se pred teboj ne izprazni - ti pa ostajaš smetišnica, primoran sprejeti od njega vse.

Če bi si še enkrat izbiral poklic, bi bil zopet zdravnik.

Za svoje strokovno delo, ekološko osveščanje in likovno umetniško ustvarjanje prejme ob svetovnem dnevu zdravja leta 1990 priznanje in plaketo Koroškega zdravstva. Prav tako mu Skupščina občine Slovenj Gradec podela leta 1993 Bernekerjevo plaketo.

celcer, dober dan

Mongolijo. Popolnoma pravično je, da ta problem delimo s Hrvati. Nasploh pa vidi rešitev v tosmiselni razbremenitvi bodočih generacij v čimprejšnji opustitvi vsakovrstne jedrske energije in njeno nadomestitev s sončno in geotermalno.

Pri Zelenih ni. Zaradi poznavanja tega strankarskega delovanja po drugih deželah, je o njihovem uspehu pri nas dvomil že od vsega začetka. Pomislek se mu vedno bolj potrjuje, saj se je žal, njihova srčnost kaj kmalu spremenila v "stolčkarstvo". S težavo se bodo lahko toliko potrudili, da bodo dobili nazaj svojo ceno oziroma svoj ugled.

V njegovi ekološki duši tiči, enakovredno temu, smisel za lepo. Tudi, če ga o tem ne vprašaš, to ugašaš. To gre vendar skupaj. Fotografija ga obsede že v gimnazijskih letih. V tretjem letniku študija medicine gre tu in tam gostovat tudi na akademijo za upodabljačo umetnost. Profesor Maksim Sedej ga uvede v osnove in nekatere skrivnosti, se mu rad posveti, saj odkrije v njem dovolj smisla za upodabljanje. Najbližji so mu akvareli, tudi druge tehnike obvlada. Ne vprašujem, če je morda ravno na tej "slikarski stezici" srečal pred desetletji svojo ženo Bredo, višjo pedagoginjo, ki ustvarja v tehniki batik. To je indonezijska tehnika slikanja na tkanine. Šele na njenih batikih odkriješ tisto lepo, česar v naravi zaradi navajenosti in vsakdanjosti niti ne opaziš. Stokrat pohojena in večkrat žaljivo ozmerjana robida ob gozdni poti nadkrili na njenih batikih najlepšo orhidejo. Postane ti nerodno, še posebno, če si gozdar, da si tega v naravi nisi nikoli ogledal. Ko neha pred desetletji poučevati likovni pouk na osnovni šoli, vstopi v bolnišnico k bolnim otrokom in jih uči

Viharnik. Odkod jemlje čas? Dan je vendar za slehernika dolg štiriindvajset ur. Nasploh pa v štirih urah. Če ga obiščeš ob treh zjutraj, te namesto iz postelje pozdravi iz ateljeja, ob

Hvala lepa!

Andrej Šertel

UMESTNO VPRAŠANJE

- Mi ti lahko poveš, Jera, zakaj pravijo dohtarjem "bogovi v belem"?

90 let Umekove mame

Umekova mama, Frančiška Umek iz Podgorja, je 28. novembra letos v krogu svojih najdražjih praznovala visok življenjski jubilej, 90-letnico. Rodila se je pri Svetem Duhu, kjer je bilo osem otrok, ona pa je bila v družini predzadnja. Že v otroških letih, ko je mladost preživljala doma med starši in sestrami ter brati, je že okušala tegobe takratnega življenja, saj je bilo težko in trdo. Pa vendar si je pozneje našla delo. Kot kuharica je bila tri leta zaposlena v Zagrebu. Po nekaj letih službovanja se je vrnila nazaj v Podgorje, kjer se je leta 1927 poročila in v prvem zakonu rodila sina in hčerko, ko pa ji je umrl mož, pa se je drugič poročila leta 1944 in povila še sina in hčer.

Danes, na jesen življenja, živi pri sinu Dragu in snahi Marici. Lepo ji je posebno

takrat, ko ju obiščejo vnuki in pravnuki. Ob visokem življenjskem jubileju se pridružujemo voščilom in ji tudi mi želimo vrsto let zdravja in sreče, z željo, da bi dočakala sto let.

F.J

Na smrt obsojeni Franci Merkač iz Kotelj - 70 let

Na velikonočni ponedeljek leta 1945 je bil v Ljubljani, zastražen od slovenskih belogardistov, pred nemškim vojaškim sodiščem Franci Merkač iz Kotelj. Skupaj z njim sta bila na smrt obsojena še dva slovenska partizana Korošca. Oba sta bila takoj ustreljena, le Franci je bil sam, ne ve zakaj, pomiloščen in obsojen na kazensko četo na fronti, po vojni pa na dve leti in pol naj-strožjega zapora.

Franci je bil leta 1943 mobiliziran v nemško vojsko. Leta 1944 je dobil dopust v Kotlje. Komandantu, ki ni točno vedel, kje je doma, je dejal, da so Kotlje blizu Gradca. Tako je dobil prepustnico v svojo rojstvo vas. Ko je prišel v Ravne, je ob cesti pri današnji trgovini na Šencah, zagledal napis "Achtung! Todesgefahr! Sie betreten hier die Graenze zum gebiet! Koettelach ist ein gefährliches Banditen dorf!" ("Pozor! Smrtna nevarnost! Vstopate na ozemlje banditov! Kotlje je nevarna banditska vas!")

Z dopusta je odšel v partizane. Čez Dravo na Svinjo planino in proti Wolfsbergu. Tam jih je zatekla zima, snega je bilo za moža visoko. Nemci pa so napadali. V teh bojih je bil Franci ranjen in ujet. Tedaj je padel tudi Naceski Gusti iz Kotelj in njegova žena Francka, ki so ju Nemci najprej zverinsko brcali in mučili, nato pa ranjena preresetali z brzostrelke.

Preko celovških zaporov in Ljubljane, kjer je bil obsojen, je prišel v posebno taborišče obsojencev pri Gradcu. Na fronto ni prišel več,

ker so se Gradcu približali Rusi. Oficirji in straža so pobegnili, ljudje pa so odprli taborišče in spustili jetnike na svobodo. Tako je Franci prišel domov v Kotlje, k Štalekarju, prav na dan zmage 9. maja 1945.

Po vojni je delal v železarni na Ravnah. Najprej pa je bil nekaj časa pri ljudski milici. V Vuzenici si je poiskal ženo, ki je doma iz Škofje vasi pri Celju.

Z ženo sta si zgradila svojo hišo, rodila sina in danes ju razveseljujeta dva vnuka! Franci Merkač, "Štalekarjev Franci" je dober, po svoje zanimiv mož. Vedno je dobre volje, nasmijan in šaljiv! Njegovim iskrim domisljcam se mora človek res od srca nasmejati.

Mnogo je preстал in videl gorja in hudega v svojem življenju, vendar je ostal optimist, ki želi, da bi Slovenci kmalu spoznali, kako potrebna nam je sloga in sodelovanje vseh.

Jubilantu, 70-letniku Franciju Merkaču, želimo še mnoga, mnoga zdrava in srečna leta življenja!

Rok Gorenšek

Naš jubilent

Meseca decembra praznuje
10 LET DELA

Jože **JEROMEL**,
GO Mislinja

USTAVIMO ČAS

Ura na mizi,
ob njej pa kozarec.
- Diši po penini.
Za Silvestra šampanjec!
Ne morem verjeti,
ura tiktaka,
Kam žene jo sila?
Leta hitijo, drvijo, beže.
Uro mogoče bo mojo ustavit,
a tisoče drugih,
kar bije in gre.
Ta hipec - trenutek
ukrasti želim si.
Kdor zmore to,
prosim, naj kmalu pove.

Marija Omulec

NOVEMBER

V globeli je vlažno in mrak,
robidje je rja pokrila,
med drevje zažira se hlad,
nekje se je vrana vzdramila.

Odklanjam njen črni refren,
ne maram za njena vabila.
Brez nje vem, da tu je jesen.
- Zle slutnje je v meni zbudila.

Andrej Šertel

IZLETI

MADŽARSKA, Nagykanizsa:
17. decembra 1994 ter 14., 21. in 28.
januarja 1995. Cena: 1200 SIT
SLOVAŠKA, Bratislava,
ob povratku panoramski ogled Dunaja,
17. decembra 1994, cena: 2000 SIT
POMURJE: 7. januarja 1995; nakup olja
v privatni oljarni Petovar in nakup moke
v Babičevem mlinu v Veržeju ter kopanje
v zdravilišču Banovci.
Cena prevoza: 700 SIT

Prijave zbira g. Mira Legen,
tel. 0602 53-044

30-letni utrip kulturnega doma v Podgorju

Letos mineva 30 let, od kar je bil zgrajen kulturni dom v Podgorju pri Slovenj Gradcu. Kulturno dogajanje v njem je ves ta čas klesalo podobe in leopšalo vsakdanjik domačinov in ljudi, ki so prihajali vanj po kulturno ponudbo. Kulturno dogajanje pomembno zaznamuje in določi razvoj kraja. In h kulturnemu utripu v kraju prispeva pomemben delež kulturni dom z delovanjem različnih sekcij in organizacije različnih kulturnih prireditev. Vsaka generacija dodaja delež na svoj način in želi zapustiti trajne sledi. Posamezniki so tisti, ki oblikujejo cilje in kažejo pot, kje in kako je treba hoditi, da se zavemo pomena in namena. Tako se združujejo moči in naporji v uspeh in razpoznaven obraz: ostajati zvest, vztrajati in biti svoj. In Podgorje ima razpoznaven obraz tako v ožjem in širšem slovenskem prostoru in v zamejstvu z ohranjanjem ljudskega izročila naših prednikov v plesu, ljudskih običajih, ljudski glasbi, pesmi, igri, do- bri knjigi.

V kulturnem domu Podgorje so se odvijale najrazličnejše prireditve, ki so njegov koristen obstoj še kako opravičile. Naštela bom le nekaj najpomembnejših:

- 1968
- proslava praznika občine Slovenj Gradec
- 1980
- koncert pevskih zborov, ki jih je povezoval igralec Marjan Kralj iz Ljubljane, folklorna prireditev "Od vasovanja do ohcetnih šeg Mislinjske doline"
- 1982
- Radio Ljubljana je s Koroško banko pripravil snemanje "Koncert iz naših krajev"
- 1986
- Območna folklorna prireditev podravske - pomurske in koroške regije
- Igra "Na svidenje nad zvezdami" dravske skupine kulturnega društva Podgorje, s katero se je le ta uvrstila na področno srečanje gledaliških skupin v Maribor-Pesnica
- 1987
- Zimski večer pod Uršljo goro družine Postavkove ob obletnici folklorne. Ta družina se je

Od vasovanja do ohcetnih šeg Mislinjske doline

uvrstila na državno srečanje ljudskih pevcev in godcev v Laškem

- "Družina poje in gode" pod motom PELI SO JIH MATI MOJA

- Koncert okteta Lesne in Lovskega okteta za zbiranje sredstev za obnovo cerkve na Uršlji gori

1990

- Razstava ženskih in moških ročnih del krajevne skupnosti Podgorje.

V Kulturnem domu so se vršile pevske revije občine Slovenj Gradec in lovskih pevskih zborov Slovenije. Sicer pa je kulturni dom večnamenska stavba. Prostori se koristijo za krajevne potrebe, za razne seje, pevske in dramske ter folklorne vaje, kmečke izobraževalne dejavnosti, koristijo jih gasilci, lovci, gozdarji, mlekarji za skupščine in druge dejavnosti. Dvorana je skratka namenjena krajevnim, občinskim in medobčinskim prireditvam.

1994

- letos je bilo v KD Podgorje Linhartovo srečanje gledaliških skupin Slovenije.

Že 4-krat je kulturno društvo organiziralo etnografsko prireditev "Furmani po cest' peljajo", s katero ohranja ljudsko izročilo in delovne posebnosti Podgorja, Razborja in Šmiklavža.

Ko v Podgorju še ni bilo kulturnega doma, so se vse kulturne dejavnosti odvijale v po vojni obnovljeni stari šoli. V jeseni 1956 leta se je pričela izgradnja kulturnega doma. Inicijator gradnje sta bila takratna računovodkinja KZ Podgorje Mimika Žoher in predsednik združnega sveta KZ Podgorje pokojni Miha Klančnik. Domačini so temelje izkopali udarniško. Ker ni bilo na voljo ustreznih finančnih sredstev, so šli v nabiralno akcijo pri krajanih Podgorja, Razborja in Šmiklavža ter dela Raduš. Vsaka družina je morala prispevati 1 m3 lesa ali protidinarsko vrednost. Med gradnjo so se člani KZ Podgorja odrekali svojim deležem pri čistem dohodku zadruge in so le-te namenjali za izgradnjo kulturnega doma, ki je bil dograjen pred 30 leti.

Kulturni dom je veliko pripomogel k nastajanju novih sekcij, tako folklorne, pevskih zborov, nadaljevalo se je dramsko sodelovanje. Velika pridobitev je v letu 1964, bila montaža konopredstave. Konopredstave so bile 2-krat tedensko in lahko bi rekli, da je včasih zmanjkalo sedežev. Zbori, folklor, dramske skupine so se lahko v prostorih KD uspešno pripravljale za nastope doma, v občini in drugih krajih Slovenije. Tudi knjižnica je dobila v KD svoje mesto in z dobro knjigo pomagala koristno izrabiti prosti čas.

S tremi večjimi adaptacijami in obnovenimi deli smo kulturni dom ohranjali in usposabljali za nove in nove zahteve kraja. Denar smo pridobivali od najemnine za lokal v njem, sekcije so se odpovedovale nakazilom od ZKO, ves denar od pridobitev je šel za vzdrževanje in adaptacije, najemali smo tudi posojila in smo anuitete zelo težko vračali. Kljub temu, da je že veliko narejenega, ostaja še veliko dela tudi v prihodnje. Zelo si želimo posodobiti in razširiti prostore v knjižnici, da bi le ta bila 2-krat tedensko odprta s poklicno knjižničarko in bi razbremenila dolgoletno prizadevno knjižničarko, predmetno učiteljico Marijo Prenikovo.

Srčno si želimo, da bi krajani znali ceniti in čuvati vse, kar je bilo narejenega. Ne smemo pozabiti tudi na urejanje okolice KD, čemur bomo tudi v bodoče posvečali vso pozornost, da bo naš kulturni dom in kulturno delovanje v ponos vsakemu krajanu. Želimo, da bi naša prizadevanja našla na več posluha tudi v bodoči lokalni samoupravi, saj je lahko na naše delo s podeželja ponosna.

Folklorna skupina Pastirji KD Podgorje, nastop v Mislinji.

Anica Meh

Zgodba je bila napisana letos spomladi in je bila namenjena Odboru za kmetijstvo in gozdarstvo, ki ga vodi mag. Jože PROTNER pri državnem zboru Republike Slovenije. Poslanci, ki sestavljajo odbor, so 22. maja razpravljali o problematiki gozdarstva in kmetijstva na radeljskem območju. Uredništvo

Balada o zimi

Za minulo zimo bi lahko rekli, da je bila ena takšnih, da bi veljal zanjo pregovor: Gospod in zima nikoli ne prizanašata. Zobe je pokazala. Zgodaj jeseni, pohitela s snegom in mrazom, preden je dreve leglo k počitku (Listje je padlo na sneg). Med Božičem in Novim letom se je nebo odprlo na široko, dreve je pokalo in ječalo pod belo odejo, od poletja še vedno žejno polje je hlastno srkalo dar z neba.

Kmetje so hvaležno zrlji v nebo in upali, da jim naslednje poletje ne bo primanjkovalo vode za družino in živino. Hitro sta se obrnila meseca januar in februar. S sabo sta prinesla vse daljše dneve in vse močnejše sonce. Na poljih so se pojavljale črne lise, gozdne ceste pa... "sranje".

Pri Hribarju so dosti postorili v prostem času. "Če bo takšno lepo vreme še po Veliki noči, se bomo pa kar lotili tiste velike njive in krompir vtaknili v "zemljo", je napovedoval gospodar. "Letos pa res ne more biti več kaj hudega", (mišlila je na vreme) ga je vzpodbudila žena.

Gnoj so spravili kar v enem dnevu na njivo. Vsi so segli skupaj, vsi trije otroci so pridno pomagali, letos tudi že mali Tinček. Drugi otroci so imeli športni dan. Pa kaj bodo Hribarjevi otroci hodili dol v Ribnico žogo nabijati, ko pa lahko imajo telovadbo doma!

Naslednje jutro so se malo zalezali. Ni čudno, naporen dan je bil za njimi. Prva je vstala mama, najprej je potrebno poiskati treske za ogenj.

"Pa saj to ne more biti res", - je bilo slišati vzklík "otroci pridite pogledati, zunaj je sneg."

Zunaj je že bilo pol metra snega, pa še kar naprej je padal, kot za stavo. Proti poldnevju se je Hribarja lotil nemir. "Zdaj bi pa že kdo moral prileteti s plugom, saj se pozneje še z buldožerjem ne bo več dalo predreti ceste". "Saj bodo, saj bodo, saj so še vedno." ga je tolažila žena.

Po kosilu se je sicer plašni Hribar odločil: poklical je gozdno. Gozdar mu je povedal, da ni prvi, ki kliče, da je že klical občino, če še imajo kaj denarja za pluzenje, da so mu rekli, da so ga dali za gramoz, kolikor so ga še imeli.

Hribar se ni dal kar tako odpraviti. Poklical je še občino. Tam je slišal podobno pojasnilo, da je... da je..., da ni več, da bi pa še moralo biti kaj na gozdni.

Sneg je padal, padal. Hribarja je prešinilo! Le kako, da se ni prej spomnil: "Saj pa imamo poslanca, saj smo ga volili, njega bom poklical!"

Na drugi strani telefona mu je poslančeva žena prijazno pojasnila, da je mož v Ljubljani, zaseda.

Po večernem opraviilu v hlevu se je Hribar stežka prebil do hiše. Potegnil se je v kot pri peči. "To si pa ne bi mislil, to si pa ne bi mislil", je brundal predse. V sobi je bil prižgan televizor. Znan obraz je govoril o neki strategiji in skrbi za podeželje. Hribar je dojel, da je napisana zanj in da znanec govori njemu.

Sram ga je postalo: "Le kako sem mogel pomisliti, saj so pozabili name."

Poln vere in zanosa, da se je zunaj nekaj zgodilo, je stopil na hišni prag. Oči so iskale cesto. Niso jo našle.

Zunaj se ni nič zgodilo. Tesnoba je legla v njegovo srce in potem ...

Tonka Modic

OČKA SE JE VRNIL NA SVETI VEČER

Če potuješ po svetu, povsod srečaš Slovence. Greš v Ameriko, je tam, ali v Kanado, ga spoznaš, torej smo pač narod, ki se rad seli. Morda pa je bil kos kruha našim prednikom skopo odmerjen, da so si morali iskati lepše življenje. Žalostno je to, da smo hlapci Jerneji.

Tako se je tudi družina Bregant selila v Sarajevo, saj je njihov oče dobil tam zaposlitev in žena z otroci je morala zapustiti lep domači kraj in oditi v tujino za možem. Mati se je zelo težko privadila tujemu svetu. Tuje šege, tuj jezik, le malo je slišala slovenščine, ker so bili redki, ki so se pred njima tja izselili. Ti so že mešali njihov jezik in materinščina jim je počasi zginjala iz srca. Veliko je bilo noči, ki jih je Meta prejkala in prosila Marka, da bi se vrnili nazaj v Slovenijo. Tujina jo bo uničila, debele solze so ji tekale po licu, toda vse zaman. Marko ji je prigovarjal, naj potrpi in ne sitnari: "Poglej, imam lepo službo in celo napreduje bom v tovarni. Ko bova imela dosti denarja, se bova vrnila domov, samo malo počakaj." Tako jo je tolažil leto za letom. In Meta se je počasi spoprijaznila s tujim svetom, domovina ji je počasi zginjala iz srca, domače šege je pozabljala, celo tuj jezik jo je počasi osvajal.

Leto so bežala. Obljuba, da se bosta vrnila domov, je počasi ugašala. Dali so jima stanovanje v bloku, okusno, razkošno in rodila se je hčerka Nina. Ninica je odrasčala in ni niti vedela, da je nekje dežela, kjer je tekla zibel njenih staršev. Tam je hodila v šolo in se učila srbohrvatskega jezika, postajala je Bosanka. Življenje je bilo prijetno vse dotlej, da se ni zgodilo nekaj strašnega, da so se narodi, ki so več kot 40 let živeli v slogi, pričeli sovražiti, se vojskovati med seboj, se zverinsko klati, mučiti. Prišlo je gorje! Zakaj? Od kod? Kdo je temu kriv? Nihče ni znal razložiti. Sosed, s katerim sta še včeraj prijetno kramljala, je postal sovražen, napadalen. Klicali so v vojsko vse, tudi mlade fante, skoraj še otroke. Tako je moral tudi Marko prijeti za orožje in se boriti proti tistemu, s katerim je še včeraj bil prijatelj, danes pa že sovražnik. Ko je ležal v strelskem jarku, se je večkrat spomnil Metinih besed: "Le zakaj nismo odšli? Ta prekleti denar, ki nas je vse prevzel, sedaj pa imamo! Niti ne vem, kaj je z mojo družino: so še živi?" Doma pa je Meta trepetala v joku in strahu, kaj je z njenim Markom. Še živi? O ti moj ljubi Bog, zakaj me le ni poslušal?

Nina in Boris sta vsak večer strmela skozi zatemnjeno okno. Nisi vedel, kdaj bodo potrkali na okna. Meto so sosedje pričeli postarani gledati in je večkrat slišala besedo: "Ti prekleti Slovenci, oni so krivi, da je vojna." Ona pa nikomur ni nič zlega storila. Življenje je postajalo iz dneva v dan težje. Podnevi nisi smel na ulico, vode več ni bilo, kaj šele druge hrane. Ob večerih so se pogovarjali, kako je bilo včasih lepo, ko so z očkom šli ven na prehod. Na stotine ljudi se je sprehajalo, smejalo, klepetalo, tja pozno v noč. Mesto Sarajevo

pa je bilo tako lepo razsvetljeno. In tako je neopazno prišel mesec december, torej prvi sveti večer, ko bodo brez očka, sami v strahu doma. Ni bilo dreveščka, niti jaslic, le zavijanje siren je odmevalo v mestno noč. Okna zatemnjena, strah in groza v srcih. Prišlo je novo leto. No, ta dan je bil nekoliko mirnejši, da so lahko malo šli ven, vendar je smrt prežala izza vsakega vogala. Nastopilo je leto 1993. O očetu niti sledu, kaj šele pošte. Meta je pisala domov v Slovenijo, da ji pomagajo nazaj. A žal, tudi pošta ni šla nikamor.

Zima je počasi minevala. Bila je ostra in mnogo ljudi je pomrlo zaradi mraza. Meta je delala pri nekem peku, ki je bil Hrvat in že od nekdaj njihov dober prijatelj. Ravno za svetlo noč je dobil sporočilo, da so mu ubili sina. Strašen jok se je razlegel in povsod očitki: "Vi Slovenci ste vsega krivi!" Nikamor več si niso upali. Tem ljudem nisi mogel dopovedati, kdo je kriv in da jih po nedolžnem obsojajo. Dela je zmanjkalo, že davno ni bilo več moke. Meta je ostajala doma. Prišli so tuji vojaki, ki so govorili čisto drug jezik. Boris je znal nekaj angleškega jezika, kar se je učil v šoli in tako se je spoznal z nekim vojakom, ki mu je večkrat kaj dal, da niso od lakote pomrli.

Tiho a počasi se je bližal ponovno božič. Tudi na sveti večer so sedeli doma, čakali kdaj bo sovražnik potrkal na vrata. Nina se je morala z materjo skrivati, da ju niso zasledili. Boris pa je bil večkrat tepen, ker ni povedal, kje je mama. Ko so na sveti večer sedeli v temni izbi, je na vrata nalahno potrkalo. "Križ božji, kaj je sedaj," je v joku izdavila Meta "Grem odpret, kar bo pa bo!"

"Ne mama, jaz grem", je rekel Boris ter šel odpirat večna vrata. Komaj jih je odprl, je kriknil: "Očkal!" Meta in Nina sta kot brez uma stekli k vratom. Marko in sin Boris sta stopila v sobo. Meta je planila Marku okrog vratu. Jokavo so poljubljali očeta. Niso verjeli, da je to res, da je mogoče, da je na sveti večer očka med njimi. "Kdaj se za vedno vrneš, oči?" je vprašala Ninica. Oče jo je pogladil po kuštravi glavi in rekel: "Ej, Nina, to še dolgo ne bo. Vendar imam drugo upanje. Pravijo, da se mi Slovenci, ki smo že več kot leto dni v vojni, lahko izselimo nazaj v domovino, vendar pa tega ne garantirajo. Baje je že šlo več avtobusov preko Madžarske. Eni so imeli srečo, drugi ne. Takšna je usoda.

Očka je prinesel s seboj tudi nekaj čokolade in iz nahrbtnika privlekel zelo majhno drevesce, na katerem so bile čisto male svečke. Prižgali so to drevesce, se prijeli za roke in tiho zapeli večno lepo pesem Sveta noč.

Solze, ki so napolnjevale oči, so spravevale le zakaj to gorje. Ni se oglasil polnočni zvon kot včasih. Vse je bilo mrtvo, žalostno. V neki slovenski družinici pa je tiho gorela drobna lučka na drevescu in jim oznanjala: "Vse bo še dobro!"

Viktor Levovnik

Takole so se zbrali okrog spomenika na Razboru preživeli nekdanji borci na kraju borbe Tomšičeve brigade 6. oktobra 1994. leta. Še danes radi obujajo spomine - Foto: Stanko Hovnik

Proslava ob 50-letnici borb v Razboru

Nekdanji borci Tomšičeve brigade so se zbrali na proslavi 50. letnice najhujših borb v osrčju Razbora. Ti borci so iz Velenja in Šoštanja in se vsako leto spominjajo tega dogodka. Žal nismo mogli povabiti tudi ostalih, ker nismo imeli dovolj denarja.

Na pobudo g. Marinke Butolen smo se dogovorili, da skupaj s starotrškimi upokojenci priredimo proslavo in obenem srečanje z upokojenci. Res smo naredili tako. Zbralo se je preko 280 upokojencev iz Sel, Starega trga, Podgorja in

Razbora, skupaj z borci pa je bilo preko 300 udeležencev.

Petja in govora je bilo dovolj. Ko je po naših globačah začel legati mrak, je naznanil, da je čas, da gremo domov.

Tudi pozdravni govori so bili. Predsednik upokojencev je pozdravil vse navzročje, nato je spregovoril navzočim predsednik občine Slovenj Gradec g. Ivan Uršič, govor v imenu borcev pa je imel Slavko Brgles iz Velenja, ki je bil tudi udeležen pred 50 leti v tej hudi borbi. Povedal je, da so v noči

na 5. oktober 1944 prišli na Razbor skupaj s Tomšičevo brigado še Šercerjeva in Bračičeva brigada, ki sta potem odšli naprej. Na Razboru je ostala samo Tomšičeva brigada. Okupator je začel napad na Razbor in partizane proti jutru 6. oktobra 1944. Iz Gaberk proti Šoštanju so streljali s topovi, Nemci pa so obroč stiskali okrog Razbora misleč, da bodo uničili partizane. Bila je borba za življenje. Gosta megla, ki je ovirala sam potek borbe, je pripomogla, da so se borci prebili preko farovškega vrha proti Prelovniku in Grobelniku in naprej na Vernarco in dalje. Kljub temu je takrat na Razboru padlo 18 borcev in le gosti megli se imajo zahvaliti, da ni bil krvni davek še večji.

Takrat je Pečolarjeva mati Marija skrbno skrila mater in otroke med vinske sode in so, ko je bil preboj, lahko nemoteno odšli.

Od takrat dalje Razborčani ta dogodek imenujemo "črni petek."

Mladina je z zanimanjem prisluhnila govornikom, pa tudi ostali smo jih radi poslušali. Zato se našim organizatorjem lepo zahvalimo, posebno Stanetu Butolenu in ženi Marini, ki sta pripomogla k temu srečanju. Hvala tudi g. Avgustu Holcu in Ivanu Uršiču ter borcem za govore.

Štefka Melanšek

ZAHVALA

Ob vse prerani izgubi naše drage mame, stare mame in sestre

PAVLE PLANINŠEČ
iz Srednjega Doliča

se vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše najlepše zahvalujemo. Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih. Hvala dr. Tilki Prevolnik za več letno zdravljenje, dr. Francu Kotniku in strežnemu osebju internega oddelka slovenjegraške bolnišnice, govorniku za izrečene besede slovesa, šentflorjanskim pevkam za zapete žalostinke ter g. župniku Francu Gornjaku za opravljen pogrebni obred.

Žalujoči: sin Anton in hčerka Zofka z družinama, sestre Pepca, Malčka, Marjana, Vida in Erika, brat Tone, vnuki Katja, Simona in Marko ter nečaka Vojko in Metka z družino.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice, prababice

IDE NOVAK

Korotove mame iz Ojstrice

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam kakorkoli pomagali ter z nami sočustvovali, posebno še Mihelovim, Srebričevim ter vsem drugim. Prisrčna hvala vsem, ki ste našo mamo prišli pokropiti, ji poklonili cvetje ter sveče. Hvala vsem, ki ste jo v tako lepem številu pospremili na njeno zadnji poti. Iskrena hvala pevcem iz Črne ter pevcem iz Ojstrice za odpete žalostinke ob odprtem grobu, govornici za poslovilne besede, g. dekanu Francu Hozjanu ter g. župniku iz Črneč za lepo opravljen obred.

Še enkrat prav vsem iskrena hvala
Žalujoči vsi otroci z družinami.

Solza kane iz očesa
pred nami je tvoj obraz
odšel si brez slovesa
mimo spiš in čakaš nas.

ZAHVALA

Po dolgoletni in hudi bolezni
nas je za vedno zapustil naš
dragi mož, oče, dedek in brat

ZDRAVKO POPIČ
iz Pameč

Vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam stali ob strani v letih trpljenja in na njegovi zadnji poti, se iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala gre patronažni sestri Marjani Vitrih, zdravniku Nikoli Sabo, prijatelju Alojzu Bricmanu, šoferjem reševalcem, sosedom in drugim, ki so našemu pokojnemu Zdravku pomagali v vseh letih bolezni. Iskrena hvala pihalnemu orkestru Slovenj Gradec, Breznikovim, ki so sodelali ob odprtem grobu, govorniku Andreju Ošlovniku, zapelavcem pameške Lesne in gospodu župniku za pogrebni obred.

Žalujoči: žena Marica, sinova Emil in Branko z družinama ter brata Viktor in Drago.

FRANCU URŠEJU IZ DOVŽ V SPOMIN

Namesto poslovilnih besed pri tvojem grobu pred enim letom, to je 8. 12. 1993, naj ti bodo v spomin in zahvalo za prijateljstvo tele vrstice:

bil si mi prijatelj v otroških letih v igrah in otroških prisrčnostih, prijatelj v mladeniških letih, ko sva si zaupala vse želje in načrte za bodočnost in razočaranje skupno nosila, prijatelj v tujini, vojski in ujetništvih, ko sva se lahko obiskovala le v mislih in željah po srečni vrnitvi domov,

prijatelja v vseh povojnih časih v borbi za kruh in skrb za družino, ko sva se redno obiskovala, prijatelja, ko sem te obiskoval ob bolniški postelji, ko si zaradi izžrpanosti zmoget le malo besed, pa je bil tvoj hvalažen pogled tem bolj zgovoren, prijatelja sedaj, ko te fizično ni več z nami, si mi pa vedno v spominu. V tvojem življenju ni bilo lahko. Ni bilo izobilja, bila pa je sreča ob tvojih dragih: ljubeči ženi Ančki in hčerkah Lojzki, Mojci, Ireni in Danici, ki so ti delale veselje, nego in tolažbo. Počivaj v miru od svojega dela, za katerega je bilo v življenju tako malo plačila.

Tvoj prijatelj Jože Krajnc

MIRKU PEPEVNIKU ZA TO DOLGO, NEPOVRNLJIVO POT

Le kdo ga ni poznal, se večkrat z njim srečeval, z našim prijateljem, dobrim človekom, vzornim gospodarjem Mirkom Pepevnikom.

Štajerski Zelovec je kraj njegovega rojstva. Pri kmetu Sevčniku je zagledal luč sveta.

Težka pot otroštva mu je dala le malo sončnih dni: sprva pastirček, pozneje hlapec, nato delo v železarni na Ravnah. To je bila njegova cesarska cesta, po kateri je prehodil svojo pot.

Tudi sonce je posijalo na njega. Leta 1947 se je poročil s Katarino Gostenčnik. In leta 1953 sta prevzela Prčevo domačijo. Vzorno sta gospodarila! Mirko pa je ob lepih večerih rad raztegnil meh svoje harmonike, in njegov vrisk in poskočna polka sta odmevala po lepi Selski dolini. Celo Peca in Uršlja sta

mu pomežiknili, češ Mirko le razveseljaj ljudi! Če je le mogel, je vsakomur rad pomagal, zato je od njega slovo tako boleče! Zajokalo mu je srce, ko mu je leta 1968 umrla ljubeča žena. A nikoli ni klonil, vodil je gospodarstvo naprej, pomagala mu je g. Anica Poberžnik. Še to naj o njem povem, da je v času NOB veliko pomagal partizanom tako s hrano ali s čim drugim. Zato v imenu organizacije ZB hvala za čut Slovenstva!

V imenu njegovih se zahvaljujem dr. Lebiču zdravniku iz Dravograda, prav tako dr. Hlebovi za obiske na domu v času njegove bolezni. Hvala tudi patronažni sestri Tilčki za obiske. Vsem sosedom, znancem se zahvaljujemo za nesebično pomoč v težkem trenutku. Hvala za darovano cvetje in tolažilne besede, hvala g. župniku za pogrebni obred in sv. mašo ter vsem, ki ste nam lajšali bol. Bog vam povrni!

Vsi njegovi!

Viktor Levovnik

JERNEJ KROF

Do tega ni prišlo, ker je bil preskromen; ni iskal kritika, ki bi jih opilil, prav tako ni imel založnika.

Bila sva prijatelja. Naju je družilo dvoje: stanovski poklic in pero, s katerim sva preprosto zaupala papirju to, kar sva čutila.

Dočakal je 85 let. V tem drobnem človeku je bilo poleg pridnih rok veliko dobre volje in smisel za pristen zdrav humor, s katerim ni nikogar prizadel. Bil je nasmejan, nedolžno se je rad ponorčeval s seboj, saj je večkrat rekel da je "krofost in kuštrav". To je potegnil iz svojega primka in iz domačega imena svoje rojstne hiše.

Tudi skromni ljudje, ki se ne marajo uveljavljati, so vredni spoštovanja! To je pokazal Jernejev pogreb!

Dragi Jernej! Imam te v lepem spominu, ti pa v miru počivaj!

Ajnžik

Hlapčevski je moj poklic, in delo pri živini. Sem jedel že z mnogih žlic, doma in še v tujini.

S temi preprostimi verzji je Jernej povedal dvoje: svoj poklic in dar za pesnikovanje. To je podedoval po svojem očetu, ki je bil priznan koroški ljudski pesnik: kmet Kušter. Pesniška žilica Jerneju ni dala miru, z verzji ni imel težav. Skoval je veliko pesmi, samo škoda, da je bilo teh malo objavljenih! Iz njegove pesniške zapuščine bi se dala natisniti začetna zbirka.

PAVLA PLANINŠEC

Avcuharjevo kmetijo v Srednji Doliči, kjer je živlenskemu sopotniku Antonu ponudila roko in mu zaupala družinski srečo, v katerem so se jima rodili hčerki Adela in Zofka ter sin Anton, vendar pa ji je hčerka Adela le nekaj mesecev stara umrla, kar je bilo za pokojno Pavlo hud in težak udarec.

Avcuharjeva mama pa je bila ena tistih, ki je od ranega jutra pa do poznega večera garala in delala na strmi Avcuharjevi kmetiji, na kateri so bili vidni uspehi dela vsehposod. Na kmetiji z možem nista poznala traktorja ali drugega kmetijskega stroja. Vse delo sta opravljala ročno in vedno sta bila z delom med prvimi.

Bogata življenska pot Avcuharjeve mame se je vse prezagod končala. Pogrešali jo bodo njeni najdražji, posebno pa še mala vnukinja Katja, saj sta bili nerazdružljivi, pa sosedje in mnogi prijatelji. Ohranili jo bomo v lepem spominu!

F. Jurač

SABINA KAMENIK V SLOVO

nekdanji Župančevi žagi na Tolstem vrhu in Dobrijah. Tam so se ji rodili tudi vsi štirje otroci: hčerka in trije sinovi. Z možem sta se potem preselila v Kotlje, na Šrotnek in Kravperg, kjer sta se zaposlila v kmetijski zadrugi in opravljala kmetijsko živinorejska dela. Na Kravpergu je ostala Sabina tudi po prezgodnji smrti moža Ludvika. Odselila se je šele, ko je dobila na Javorniku na Ravnah na Koroškem svoje lastno socialno stanovanje.

Prve znake hude, zavratne bolezni je začutila, ko je bila stara 70 let, od tedaj naprej je bolehalo in trpela, dokler je smrt ni odrešila.

Mama Sabina je bila pridna delavka, poštena in zvesta ženska, ljubeča mati otrokom, ki so prezgodaj zgubili očeta. V njeni družbi je bilo veselo in prijetno delati, saj je znala vedno kaj veselega in zanimivega povedati.

Mamo Sabino bodo njeni dragi, sorodniki, sosedje in vsi, ki so jo poznali in radi imeli, ohranili v najlepšem spominu.

Počivajte v miru, draga Sabina, poleg moža, na podgorskem pokopališču! Z Uršlje gore naj vam vetrič pihja, prinaša pozdrave, daljne, domače!

Rok Gorenšek

"Ptički en čas pojo, rož' ce en čas cveto, človeško življenje pa je ravno tako...!"

Tako je govornik pred 33 leti na podgorskem pokopališču pričel govor, ko so pokopavali njenega mnogo prezgodaj umrlega moža Ludvika. Z istimi verzji naše lepe slovenske narodne pesmi se je po stari slovenski navadi poslednjič poslovil tudi od Ludvikove žene Sabine, ki so jo ob številni udeležbi njenih sorodnikov, znancev in prijateljev pokopali na pokopališču v Podgorju letos, 6. novembra 1994.

Sabina Kamenik, z rojstnim imenom Korošec, se je rodila v Šentjurju na avstrijskem Koroškem. Izhajala je iz številne družine malega kmeta, ki je štela 11 otrok. Kot najstarejša se je že zgodaj spoznala z delom, ki jo je potem spremljalo vse življenje od zore do mraka, dokler ji je zdravje dopuščalo.

Sabina se je poročila kmalu po drugi svetovni vojni. Z možem sta se preselila v Mežiško dolino, kjer sta najprej živela v

SPOMIN NA IDO NOVAK, roj. Kuster, 1915 - 1994

z zemljo, katero so z ljubeznijo obdelovali.

V zrelih dekliških letih jo je zasnubil Črepičev sin Martin, s katerim sta se leta 1939 poročila ter v zakonu podarila življenje štirim fantom in štirim dekletom, dva fantka sta v otroštvu umrla. Komaj sta si začela ustvarjati skupno življenje, je nad deželo prihrumela druga svetovna vojna. Tudi po vojni življenje v splošnem pomanjkanju ni bilo lahko.

Že se ji je obetalo boljše življenje na Ravnjakovi domačiji, kamor so se preselili, ko so otroci dorasli, pa ji je po 38 letih zakona smrt vzela dobrega in skrbnega moža. To jo je še bolj potrla. Le misel, da sta v zakonu vzgojila vse otroke v marljivje in pošteno državljanje ji je bila v tolažbo. Nekaj let po moževi smrti se je preselila k hčerki Tiliki na Koratovo domačijo, kjer je preživela zadnji del svoje jeseni ter skoraj do zadnjega opravljala dela, ki jih je še zmogla. Njeno družinsko ognjišče je bilo vedno toplo in vsakdo je bil gostoljubno sprejet, za vsakogar je našla prijazno in toplo besedo.

Ohranili jo bomo v trajnem spominu.

Ludvik Mori

Zadnjo soboto v oktobru so žalostno zazvonili ostriški zvonovi in ljudje so se kot ponavadi spraševali, le koga vabijo na božjo njivo. Kaj hitro se je raznesla žalostna novica, da je po težki in hudi bolezni prenehala biti dobro in plemenito srce matere, babice, prababice IDE NOVAK.

Kot list na drevesu je dozorelo njeno življenje v častitljivi starosti ter ugasnilo. Velika množica jo je v ponedeljek, zadnjega oktobra pospremila na vrt miru.

Njena življenska pot se je začela med prvo svetovno vojno leta 1915 na LONHTERJEVI domačiji na Veliki v Ojstriški fari, kjer je odraščala med sestrama in dvema bratom. Pri Lonhterju je preživela tudi svoja dekliška leta ob trdem kmečkem delu; radosti in trpkosti ni manjkalo. Takšno trdo življenje je mlade skovalo v trdne značaje, ki v težkih trenutkih niso obupali in tesno so bili povezani

UMRL JE FRANC ZUPANC

V sredo popoldne, 2. novembra 1994 smo se na pokopališču na Barbari poklonili in vzeli po stari slovenski navadi poslednje slovo od prerano umrlega Franca Zupanca, dolgoletnega mehanika in kovača Kmetijske zadruge Prevalje.

Pokojni Franc je umrl 29. oktobra 1994 v 64 letu življenja. Rojen je bil na Dolgi brdi pri Prevaljah. Po vojni je bil najprej krajevni mehanik in kovač v bivši Legnarjevi avtomehanični delavnici na Ravnah. Pozneje se je preselil na Javornik in Šrotnek, kjer je dolga leta opravljal delo kot zadrugi mehanik in kovač. Njegovem vestnemu in pridnemu delu se je treba zahvaliti, da so bili stroji v redu in proizvodnja ni zastajala. Na Šrotneku je leta 1980 kot zadrugi mehanik dočakal tudi upokožitev.

Rok Gorenšek

Franc je bil pošten človek, prijazen mož, skrben oče. Dober, zanesljiv delavec je bil. Vsakega, ki ga je poznal, je nasmejan prijazno pozdravil in je rad spregovoril nekaj besed o tem in onem.

Zal je huda bolezen zmagala in mnogo prekmalu končala njegovo plemenito življenje.

Takšnega, kakor so ga v življenju poznali, se ga bodo ljudje tudi spominjali.

Franc zapuščča ženo in tri hčerke z družinami. Poleg sorodnikov, pa za njim žalujejo tudi njegovi sosedje, bivši sodelavci, prijatelji in znanci.

Počivaj v miru, dragi Franc! Naj ti bo slovenska zemlja lahka!

MARIJI KANDUT V SLOVO

Marija KANDUT je zagledala luč sveta 1923 leta na strmi kmetiji, po domače pri Lekšetu. Svojo mladost je preživela kar doma. Bila je skromna in tiha.

Leta 1951 je spoznala svojega življenskega sopotnika Jožefa. Poročila sta se. Tako se je zanjo začela trnjeva pot. Iskala sta stanovanje pri dobrih ljudeh. Stanovala sta v Radušah in drugod, nazadnje pa sta z možem prišla h Kočniku v Razbor, kjer ji je mož Jožef umrl.

V zakonu je rodila pet otrok. Eden je kaj kmalu umrl, druge štiri pa so dali v rejniške družine, ki so lepo skrbele zanje.

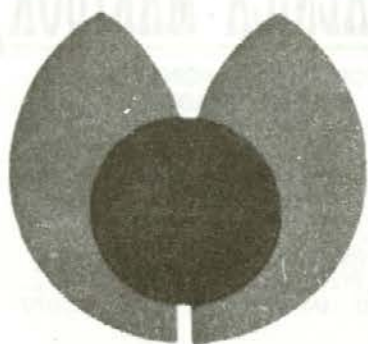
Marija je živela pri bratu Ivanu in kmetu Rštovniku, ki je za oba lepo skrbel. Marija

je pestovala pri njih otroke, ki so jo imeli radi.

Marija je začela bolehati za rakom. Vsi smo že upali, da bo bolezen premagala, a po dveh letih je morala zapustiti to solzno dolino in oditi tja, od koder ni vrnite. Na Razboru smo se 13. 8. 1994 poslovili od pokojne Marije in ji zaželeli naj ji bo lahka zemljica.

Rštovski družini pa se brat Ivan lepo zahvali za pomoč v tej hudi bolezni. Hvala tudi vsem, ki ste ob tej težki uri pomagali in vsem, ki ste ji darovali cvetje, sveče in gospodu župniku za opravljen pogreb.

Na željo brata zapisala Štefka Melanšek

K Z H K S

KOROŠKA ZADRUŽNA HRANILNO KREDITNA SLUŽBA p.o.

SLOVENJ GRADEC, CELJSKA CESTA 7

TELEFON: 0602/42-341, 42-344, 43-193

TELEFAX: 0602/43-301

TOLAR na TOLAR ZA RAZVOJ KMETIJSTVA

OBRESTNE MERE V MESECU DECEMBRU 1994

<i>Vloge</i>	<i>Mesečno</i>	<i>Letno</i>
Vloge na vpogled, tekoči in žiro računi	0,90 %	11,13 %
Vloge, vezane 1 mesec (31 dni)	1,92 %	25,12 %
Vloge, vezane 3 mesece (91 dni)	2,08 %	27,50 %
Vloge, vezane 6 mesecev (181 dni)	2,25 %	29,88 %
Vloge, vloge vezane 12 mesecev (366 dni)	2,40 %	32,27 %
Vloge, vezane 24 mesecev	2,48 %	33,46 %
Vloge, vezane 36 mesecev	2,64 %	35,84 %
Kratkoročni krediti kmetom, dov. limit TR	3,08 %	42,99 %
Nedovoljeni limit TR	3,79 %	54,91 %

Od 1. junija 1992 dalje je, ne glede na število dni v mesecu, enomesečna vezava 31 dni, torej jo je mogoče dvigniti 32. dan.

Novi prostori KZ HKS v Mislinji

Koroška zadružna hranilno kreditna služba, ki je sedaj poslovala v prostorih zadružnega doma v Šentilju pri Mislinji je dobila nove prostore v prostorih nekdanje pošte v centru Mislinja. Novi prostori so velikega pomena za vse vlagatelje gornje Mislinjske doline, ki bodo odslej lahko dvigovali in vlagali svoje prihranke in jim ne bo treba več hoditi v odmaknjeni Šentilj. Na sliki: Ob otvoritvi novih prostorov blagajne KZ HKS v Mislinji - Foto: F. Jurač

Da bi nas pesem, kot sonce grela skozi vse leto

K tej misli naj bi se podal pregovor: Kdor poje, zlo ne misli.

Že pred Božičem si začnemo drug drugemu voščiti lepe in vesele božične praznike ter srečno in zdravo Novo leto. Po nekaterih krajih nam pridejo v spremljavi harmonike zopet novoletne pesmi kovatniki, ki po končani pesmi družinam zaželijo sreče, zdavja ter osebne zadovoljstva. To je pri nas že star tradicionalni običaj.

Še ne v tako davni preteklosti so podeželjski ljudje s pomočjo živine opravljali še vsa dela ročno, kar se pridelave hrane tiče, kakor tudi vse, kar je bilo znotraj dvorišča: priprava kurjave, priprava krme za živino, vsa čiščenja, pranja. Mnoga teh del so bila naporna in utrudljiva, a vendar so ljudje v presledkih nekaterih opravil ali po delu še prepevali, da so manj čutili utrujenost ter skrbi, ki so jih spremljale. Kot sem slišal praviti starejše ljudi je bilo v posameznih krajih, kjer so ljudje veliko peli, veliko manj vaških in družinskih preprirov kot tam, kjer se ni dosti kaj pelo, tam se je namesto pesmi slišal le prepri.

Tam, kjer so ljudje složni in si medsebojno pomagajo, tudi nevoščljivost, nezmernost ter pohlep nimajo ali ne bi smeli imeti prostora, pa naj bo to v družinskih ali vaški skupnosti. Bolj bomo skušali biti skromni, bolj se bomo počutili srečne posebej še, če bomo našli čas za obisk invalida, bolnega ali osamljenega človeka, mu poklonili majhen dar ali cvet in prijazno besedo. Srečni bomo tudi, če bomo znali prisluhniti petju ptic, čričkov, če bomo znali opazovati naravo posebno raznovrstno cvetje, kar narava v tisočih odtenkih odslikava skozi vse leto.

Ob vsem tem ne pozabimo na svoje zdravje, kar ga še imamo. Že tako smo izpostavljeni vse bolj onesnaženemu ozračju ter drugim škodljivim vplivom. Če smo morda vdani škodljivim razvadam, kot je kajenje ter čezmerno uživanje alkoholnih pijač, se potrudimo, da se odvadimo teh razvad, s tem bomo osrečili sebe in tiste, s katerimi živimo. Tistim, ki jim zdravnik svetuje strožjo dieto, naj se je držijo, pa tudi kakšen dan posta jim ne bo škodil.

Svoje razmišljanje končujem z željo, da bi vsi ljudje naše domovine lepo in mirno preživeli Božične praznike ter, da bi nas skozi vse dni prihajajočega leta 1995 spremljalo zdravje, sreča in osebno zadovoljstvo.

Ludvik Mori

Študijska knjižnica
DZ 05
VIHARNIK
1994

ZAVARO

070 489(497) 12 Slovenj Gradec

3005630

PODRUŽNICA ZA KOROŠKO

SLOVENJ GRADEC

FRANCETOVA 7, 62380 SLOVENJ GRADEC

TEL. 0602 41-591, 41-813, 41-881, 41-882

FAX 0602 41-814

PREDSTAVNIŠTVA

RADLJE, MARIBORSKA C. 7, TEL. 71-138

RAVNE, PREŽIHOVA C. 24, TEL. 21-346

DRAVOGRAD, MARIBORSKA C. 60, TEL. 84-079

NOVO

NEZGODNO KMEČKO ZAVAROVANJE

**SKLEPANJE KMETIJSKIH ZAVAROVANJ
V PAKETU**

ZAVAROVALNICA Z NAJDAJŠO TRADICIJO IN NAJVEČJIM
ŠTEVILOM ZAVAROVANCEV NA KOROŠKEM.

**ŽIVLJENJE GRE NAPREJ,
IN MI Z VAMI**

**VOŠČIMO VAM VESEL BOŽIČ IN VELIKO
ZDRAVJA TER USPEHOV V LETU 1995**

Ob stoletnici rojstva in ob 30-letnici smrti župnika in pisatelja Franca Ksaverja Meška so v Slovenj Gradcu odkrili njegov doprnski kip. - Foto: F. Jurač

VIHARNIK izdaja Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, p.o. Uredniški odbor: Ida Robnik, Majda Klemešek in Gorazd Mlinšek. Urednica: Ida Robnik, lektorica: Majda Klemešek. Tehnični urednik: Bruno Žnidaršič. Naklada: 1900 izvodov. Tisk: TGP CODA PRESS, Maribor. Dovršitev: GZP MARIBORSKI TISK, Maribor, 1994.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje z dne 30. 1. 1992 je VIHARNIK proizvod informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za kar se plačuje pet odstotni davek od prometa proizvodov.